

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL DESTEK ALGISI,
YAŞAM DOYUMU VE AKADEMİK ÖZYETERLİLİKLERİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

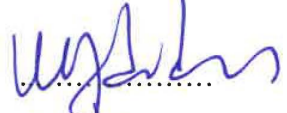
VELİ ULU

İstanbul
ARALIK, 2017

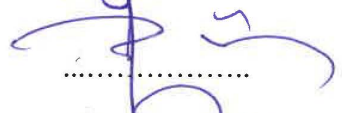
Sosyal Bilgiler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd. Doç. Dr. M. Yüksel ERDOĞDU (Danışman)

Üye Yrd. Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

Üye Yrd. Doç. Dr. Belgin PARLAKYILDIZ

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu araştırmamda, ortaokul öğrencilerin sosyal destek algısı, akademik özyeterlilikleri ve yaşam doyumu ilişkisi incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmalarım süresince manevi desteğini benden esirgemeyen kardeşim Halime Ulu'ya sevgi ve şükranlarımı sunarım. Tez çalışmamın her aşamasında yol gösteren ve büyük emeği olan saygı değer danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mustafa Yüksel ERDOĞDU'ya yardımlarından dolayı şükranlarımı sunar, teşekkür ederim.

Veli ULU

ARALIK, 2017

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL DESTEK ALGISI, YAŞAM DOYUMU VE AKADEMİK ÖZYETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ

(Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma)

Veli ULU

Yüksek Lisans, Psikolojik Danışma ve Rehberlik

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. M. Yüksel ERDOĞDU

Temmuz-2017,XII

Özet:

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin sosyal destek algısı, yaşam doyumu ve akademik özyeterliliklerinin incelenmesidir.

Araştırma evreni, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan Taştepe ve Toki Şehit Çağlar Canbaz İHO okullarının 5 ve 8. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmuştur. Araştırma örnekleminde, 311'i kız, 342'si erkek olmak üzere toplam 653 öğrenci ile çalışılmıştır.

Araştırmada veri kaynağı olarak, Kişisel Bilgiler Formu, Çocuk ve Ergenler İçin sosyal destek ölçeği, Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyum Ölçeği ve Akademik Özyeterlilik ölçeği kullanılmıştır. İki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi için pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen verilerle tek yönlü varyans analizi, iki değişken arasındaki farkın manidarlığı için de ilişkisiz t-testi kullanılmıştır.

Ayrıca sosyal destek algısı, akademik özyeterlilik toplam ve alt ölçeklerinin yaşam doyumunun yordama durumunu ortaya koymak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

Sosyal destek kaynakları ve akademik özyeterlilik ölçeği puanları ile öğrencilerinin yaşam doyumu aile, arkadaş, okul yaşantısı, benlik, çevre memnuniyetine göre anlamlı bir yordayıcı olduğu saptanmıştır. Sosyal destek algısı aile ölçeğinden elde edilen puanlar cinsiyete göre kızlar lehine anlamlı bir farklılık göstermiştir. Sınıf düzeyleri küçük olan, anne baba beraber yaşayan ve kardeş sayısı az ve karne not ortalaması ile ailenin gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin lehine aile sosyal destek algısı anlamlı bir farklılık göstermiştir. Sosyal destek algısı arkadaş ölçeğinden elde edilen puanlar cinsiyete göre kızlar lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Sınıf düzeyleri büyük olan, anne baba boşanmış, kardeş

sayısı az ve karne not ortalaması ile ailenin gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin lehine arkadaş sosyal destek algısı anlamlı bir farklılık göstermiştir. Sosyal destek algısı öğretmen ölçeğinden elde edilen puanlar cinsiyete ve kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Sınıf düzeyleri küçük olan, anne baba boşanmış ve karne not ortalaması ile ailenin gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin lehine öğretmen sosyal destek algısı anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Sosyal destek, Akademik Yetenek.

**THE STUDY OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS SOCIAL SUPPORT
PERCEPTION, LIFE SATISFACTION AND AKADEMİK SELF SUFFICIENCY**

(A Study On middle School Students)

Veli ULU

Supervisor: Assist. Prof. Dr. M. Yüksel ERDOĞDU

July-2017, LXXVI

Abstract:

The objective of this research is to study social support perception, life satisfaction and academic self-sufficiency of middle school students.

The population of this study consists of 5th and 8th grades students of Istanbul Küçükçekmece Taştepe Secondary School and Toki Şehit Çağlar Canbaz İmam Hatip Secondary School of the 2015-2016 Academic Year. The study sample consists of 311 female, 342 male; in total 653 students.

As the data resources, the followings are used: Personal Information Form, Social Support Scale for Children and Adolescents, Multi-Dimensional Student Life Satisfaction Scale (Short Form) and Academic Self-sufficiency Scale. To study the relation of two variables, the Pearson Momentums multiplying correlation co-efficiency is calculated. Also, multi regression analysis is done to present the status of inspecting the social support perception, total and sub- scales of academic self-sufficiency and life satisfaction.

It is detected that Social support resources and academic self-sufficiency scale points and students' life satisfaction is a meaningful precursor comparing to family, friend, school life, subjective wellness and environmental satisfaction. According to Social support perception family scale there is a meaningful difference in the favor of female when delivered according to gender. There is a meaningful difference for social support perception in the favor of the students who are at the lower classes, whose parents live together, who have fewer siblings and whose family income higher. According to points gotten from social support perception friend scale, there is a meaningful difference in the favor of female students. Friend social support perception has a meaningful difference in the favor of students at the higher class, whose parents are divorced, who have fewer siblings and whose family income is high. Social support perception teacher scale points show that there is a meaningful difference in the favor of female students. Teacher social support perception has a meaningful difference in the favor of the students who are younger, whose parents are divorced whose transcript and family income are high.

KEY WORDS: Social Support, Akademik Skills.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
1.7. Kısaltmalar	5
BÖLÜM II	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Sosyal Destek Kavramının Tanımı	6
2.1.1. Sosyal Destek algısı Önemi	7
2.1.2. Sosyal Destek algısı Etkileyen Faktörler	8
2.2. Yaşam Doyumu Kavramın Tanımı	9
2.2.1. Yaşam Doyumu önemi	11
2.2.2. Yaşam Doyumu Algısını Etkileyen Faktörler	12
2.3. Akademik Özyeterlilik kavramın Tanımı	14
2.3.1. Akademik Özyeterliliğin Önemi	15
2.3.2. Akademik Özyeterliliği etkileyen faktörler	16
2.4. İlgili Araştırmalar	17
2.4.1. Yapılan Sosyal Destek Araştırmalar	17
2.4.2. Yaşam Doyumu Hakkındaki Araştırmaları	21
2.4.3. Akademik Özyeterlilik Hakkındaki Araştırmaları	23
BÖLÜM III	25
3. YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25

3.2. Evren ve Örneklem	25
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	25
3.3.1. Çocuk ve ergenlerde sosyal destek değerlendirme ölçeği	25
3.3.2. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği Kısa Formu	26
3.3.3. Akademik özyeterlik ölçeği	26
3.4. Verilerin Toplanması	27
3.5. Verilerin Analizi	27
BÖLÜM IV	29
4. BULGULAR	29
BÖLÜM V	46
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	46
5.1. SONUÇ	46
5.2. ÖNERİLER	58
KAYNAKLAR	59
EKLER	70
Ek-1. İstanbul Valiliğinin Olur Yazısı	70
Ek-2. Kişisel Bilgi Formu	71
Ek-3. Çocuklar Ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği	72
Ek-4. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyum Ölçeği (Kısa formu)	74
Ek-5. Akademik Özyeterlik Ölçeği	76

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablo No:</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 3.2.1. Ölçekleri Dolduran Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları	25

Tablo 3.2.2. Ölçekleri Dolduran Öğrencilerin sınıf düzeyine Göre Dağılımları	25
Tablo 4.1. Sosyal Destek, Akademik Özyeterlilik, Yaşam Doyumu Ölçekleri ve Alt Ölçeklerinin Betimsel İstatistikleri	29
Tablo 4.2. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Aile Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	30
Tablo 4.2.1. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Arkadaş alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	30
Tablo 4.2.2. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Okul Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	31
Tablo 4.2.3. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Benlik Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	31
Tablo 4.2.4. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Yaşanılan Çevre Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	32
Tablo 4.2.5. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	32
Tablo 4.2.6. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Aile Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	33
Tablo 4.2.7. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Arkadaş Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	33
Tablo 4.2.8. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Okul yaşantısı Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	34
Tablo 4.2.9. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Benlik Algısı Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	34
Tablo 4.2.10. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Yaşanılan Çevre Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	35
Tablo 4.2.11. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve alt Ölçeklerinin Yaşam Doyum Ölçeği Toplam Puanların Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	35
Tablo 4.2.12. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Sosyal Destek Puanlarının Yaşam Doyumu Ölçeği Puanlarına Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	36
Tablo 4.3. Yaşam Doyum Ölçeği Puanları ile Akademik Özyeterlilik ve Sosyal Destek Ölçeği Puanı Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları	36
Tablo 4.3.1. Yaşam Doyum Ölçeği Puanları ile Sosyal Destek Ölçeği Alt Boyutlarından Arkadaş, Aile, Öğretmen Desteği Puanı Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları	37
Tablo 4.3.2. Yaşam Doyum Puanları ile Akademik Özyeterlilik Ölçeği Yetenek, Ortam, Eğitimin Kalitesi Puanları Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları	37

Tablo 4.4. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	38
Tablo 4.4.1. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Arkadaş alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	38
Tablo 4.4.2. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteği Destek Puanlarının Anne-Baba Birliktelik Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	38
Tablo 4.4.3. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	39
Tablo 4.4.4. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	39
Tablo 4.4.5. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Anne-Baba Birliktelik Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	39
Tablo 4.4.6. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	40
Tablo 4.4.7. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	40
Tablo 4.4.8. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Anne-Baba Birliktelik Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları	40
Tablo 4.4.9. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Karne Not Ortalaması Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları	41
Tablo 4.4.10. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Karne Not Ortalaması Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları	41
Tablo 4.4.11. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteği Karne Not Ortalaması Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları	42
Tablo 4.4.12. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Ailenin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları	42
Tablo 4.4.13. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Ailenin Gelir Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları	43
Tablo 4.4.14. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Ailenin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları	43
Tablo 4.4.15. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları	44

Tablo 4.4.16. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları 44

Tablo 4.4.17. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteği Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları 45

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemi ve bu çerçevede; araştırılan konunun kuramsal çerçevesi, araştırmanın amacı, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve bu araştırmayla ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem

İnsan dünyaya gelir gelmez kendisini etkileşim çemberleri içinde bulur. Dönemler içerisinde yaşayan insan çevresiyle olan ilişkilerini oluşturur. Buradan hareketle kişilerin bireysel, toplumsal ve sosyal açıdan en yoğun olduğu ve etkilendiği dönem ergenliktir. Çünkü sosyal kaynaklar diye adlandırdığımız aile, öğretmen ve arkadaşlarıyla daha fazla etkileşimi bu dönemde olur. Dolayısıyla öğrencilerin ergenlik döneminde aile, öğretmen ve arkadaşları yani sosyal destek ve yaşam doyumu kaynaklarıyla olan olumlu etkileşimi akademik ve sosyal yeteneklerinin gelişmesini sağlar. Buna bağlı olarak öğrencilerin okula daha fazla uyum sağlamasına, depresyon, stres ve kaygı gibi olumsuz etkilerden uzaklaşmasını sağlayabilir. Bu bağlamda, eğitim ve öğretimin hedeflediği duygusal, zihinsel ve fiziksel açıdan sağlıklı bireylerin yetiştirilmesinde, akademik özyeterliliğin, sosyal destek kaynaklarının, öğrencilerin yaşam doyumu üzerinde olumlu yönde katkı sağlayabileceği düşünülmektedir (Erol, 1992).

Sosyal destek ve yaşam doyumu kaynakları, genel anlamda resmi ve resmi olmayan kaynaklar olarak iki ana bölüm içerisinde ele alınmaktadır. Resmi kurum ve kuruluşlar ile yasal bir çerçevede hizmet veren sivil toplum kuruluşları, gönüllü kuruluşlar formal destek kaynaklarıdır. Aile, akraba, komşu, arkadaş gibi çevrede bulunan ve katkı sağlayan diğer bireyler ise informal sosyal destek kaynakları olarak belirtilebilir. Bireyler yeterli sosyal destek ve yaşam doyumunu alamadıklarında, kendi sağlıklarını dahi etkileyen alınganlık duyguları geliştirebilirler. Kendilerini bunalmış ve uyumsuz yaşamlarında kendilerini mutsuz hissedebilirler (Özbeşler, 2001).

Eskin (2000), lise öğrencileri üzerinde yaptığı araştırma bulguları göstermiştir ki, sosyal destek, yaşam doyumu ve akademik özyeterlilik algıları düşük olan her üç gençten biri keyifsizlik ve durgunluk, gündelik işlerden zevk almama, karar vermede güçlük ve kendilerini sürekli zor altında hissetme gibi duygulara sahip

olduğunu belirtmiştir. Her dört gençten biri zorlukları halledemeyecek gibi hissetme, sorumluluklarından kaçınma, mutsuzluk ve yaptıkları işe dikkatini vermeme gibi yakınmalar yaşadığını belirlemiştir. Son yıllarda öğrenci odaklı eğitim öğrencilere verilen önemi de beraberinde getirmiştir. Sebebi de sosyal desteğin ve yaşam doyumunun insanı etkileyip bir ömür boyu etkisi altına aldığı saptanmıştır (Güney, 1998).

Öğrencinin üzerinde önemli bir yer tuttuğu görülen diğer bir etken de öğrencinin akademik özyeterlilik düzeyleridir. Birçok araştırmada insan fonksiyonunu etkileyen akademik özyeterliliklerin dört önemli psikolojik süreç tarafından yönetildiği ortaya konmuştur. Muretta (2004) göre bunlar; bilişsel süreçler, güdüsel (motivasyonel) süreçler, duygusal süreçler ve seçme süreçleridir. Kişinin akademik özyeterlilik inançları engellere karşı ne kadar uzun süre dayanabileceğini ve ne kadar çok çaba göstereceğini yansıtarak, motivasyon seviyesini belirler. Kişinin kapasitesine olan inancı ne kadar çok ise, o kadar çok çaba gösterir ortaya koyacakları ürünlerin niteliğini, çalışmalarının etkililiğini, verimliliğini olumlu yönde etkileyebilir. Bu durumun da öğrencilerin ait olma duygularını geliştirerek yaşam doyum düzeyini artırabilir. Öğrencilerin sosyal çevresi, duygusal rahatsızlıkları, takıntılı düşünceleri, anksiyeteleri, genel anlamda, akademik başarılarını ve süreci etkilemektedir. Konu ile ilgili bazı çalışmalar incelendiğinde akademik başarının iletişim anlayışı, etkili olmayan öğrenme stratejileri, öğrencinin kaygısı, düşük benlik saygısı, sosyal ve ekonomik özellikleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Muretta, 2004).

Özetle, öğrencilerin çeşitli sosyal destek kaynakları tarafından desteklenmelerinin, onların akademik yönden başarılı olmalarını ve buna bağlı olarak da yaşam doyumlarını olumlu yönde etkileyebileceği kanısına varılmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin sosyal destek düzeyleri, yaşam doyumunu ve akademik özyeterlilikleri incelenmiştir.

1.2. Amaç

Araştırmanın amacı öğrencilerinin sosyal destek algısı, yaşam doyumunu ve akademik özyeterliliklerinin incelenmesi doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır.

1. Sosyal destek, akademik özyeterlilik, yaşam doyumunu ölçekleri ve alt ölçeklerinin betimsel istatistikleri hangi düzeydedir?

2. Sosyal destek ve akademik özyeterlilik ölçeği puanları birlikte öğrencilerinin yaşam doyumu alt ölçeklerinden aile, arkadaşlık ilişkileri, okul yaşantısı, benlik, çevre, ölçeği puanlarını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

3. Yaşam doyumu toplam puanları ile sosyal destek algısı ve akademik özyeterlilik toplam puanları ve alt ölçekleri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

4. Sosyal Destek algısı alt ölçek puanları öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre (cinsiyet, gelir, sınıf düzeyi, başarı durumu, anne-baba birlikteliği, kardeş sayısı) gruplar arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

1.3. Önem

İnsan toplumsal bir varlıktır. Aile ve çevresiyle ilişkileri oldukça önemlidir. Sosyalleşme veya toplumsallaşma diye adlandırılan bu olgular, insanın doğumuyla başlar ve ömür boyu devam eder. Sosyal destek kaynakları olan aile, arkadaş ve çevresiyle olan etkileşimi, kişinin tüm hayatını etkiler. Dolayısıyla çevresiyle olan ilişkileri güçlü olan insanlar kendisiyle ilgili farkındalığı da yüksek olur. Hayatın her alanında hissedilen sosyal desteğin, kişide performans artmasına, hayata olumlu bakmasına ve çevresiyle etkileşimi iyi olmasına katkı sağlayabileceği öne sürülebilir. Hedef ve amaçlarını belirleyerek bu doğrultuda hareket eder (Aslan, 2008).

Bu araştırmamda, sosyal destek ve yaşam doyum kaynaklarının öneminin kavranması açısından yardımcı olması beklenmektedir. Buradan hareketle elde edilecek olan sonuçların öğrencilerin yaşam doyumu ve akademik motivasyonunun yükseltilmesinde sosyal destek kaynaklarınca farkındalık oluşturarak mutlu ve umutlu yarımların ortaya çıkmasına olanak sağlayacaktır. Bu düşünceyle öğrencilerin sosyal destek algısı, yaşam doyumu ve akademik özyeterlilik düzeyleri araştırılacaktır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmanın varsayımları aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

1. Kullanılan ölçeklerin güvenilir sonuçlar verdiği varsayılmıştır.
2. Örneklemi oluşturan bireylerin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
3. Öğrencilerin ölçme araçlarını samimi ve doğru olarak cevapladıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma açısından sınırlama oluşturan bazı hususlar aşağıda sıralanmıştır.

1. Bu araştırmada 2015-2016 eğitim-öğretim yılındaki ortaokul öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırmada kullanılan ölçme araçlarından edinilen bilgiler, öğrencilerin bu ölçeklere verdiği samimi cevaplarla ve ölçeklerin ölçtüğü özelliklerle sınırlıdır.
3. Bu araştırmadan elde edilen bulgular araştırmanın yürütüldüğü İstanbul İli Küçükçekmece İlçesinde bulunan Taştepe Ortaokulu ve Toki Şehit Çağlar Canbaz İmam Hatip Ortaokulunun 5 ve 8. sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Ergenlik: Çocukluk ve erişkinlik arasında bir geçiş dönemi olarak tanımlanan ergenlik, çeşitli fizyolojik, psikolojik ve sosyal değişiklikleri içermektedir (Aydın, 2004).

Psikolojik Belirti: Psikolojik belirtiler bireyin belli bir durum, olay ya da nesneye karşı genel olarak negatif nitelikte sergilediği reaksiyonlara denmektedir (Budak, 1999).

Sosyal Destek Algısı: Bireylere gereksinim duydukları hizmetleri ve malzemeleri sağlayarak duygusal rahatlık veren olgudur (Çakır ve Palabıyıkoglu, 1993).

Yaşam Doyumu: Bir insanın beklentileriyle (ne istediği), elinde olanların (neye sahip olduğu) karşılaştırılmasıyla elde edilen durum ya da sonuçtur (Özer, 2001).

Akademik Özyeterlik: Kişinin motivasyonunu ve bilişsel kaynaklarını, hayatındaki olayları kontrol edecek şekilde kanalize etmesi ve yaşamında karşılaştığı sorunları çözebileceğine dair inancıdır (Keçeci, 2007).

Algı: Psikoloji bilişsel bilimlerde duyuşsal bilginin alınması, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi anlamına gelir (Keçeci, 2007).

Benlik: Bireyin yaşamını ne şekilde değerlendirdiği ile yakından ilişkilidir. Mutluluğa ulaşabilmede, bireyin hedefleriyle, bu hedeflere hangi ölçüde ulaşabildiği konusundaki fikirleri arasındaki uyum ya da uyumsuzluğun belirleyici rol oynadığı öne sürülmektedir (Eryılmaz, 2009).

1.7. Kısaltmalar

İHO: İmam Hatip Ortaokulu.

AKT.: Aktaran.

Ç-SDDÖ: Çocuk ve Ergenlerde Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği.

ÇBÖYDÖ- K: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği Kısa Formu.

AÖYÖ: Akademik Özyeterlik Ölçeği.

ARK.: Arkadaş.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.1. Sosyal Destek Kavramının Tanımı

Tüm insanlar için önemli olsa da, sosyal destek özellikle öğrenciler için oldukça önemlidir. Vietze, Daiute ve Dow (2010) çalışmalarına göre insanların sosyal ağ algıları, hayatının her dönemindeki istenmeyen davranışlar ve zihinsel sorunlar gibi risklerin önlenmesinde anahtar rolündedir. Sosyal destek kaynakları, öğrencilerin risklerini önlemek hem de hedeflere ulaşmada yardımcı bir müdahale görevini yerine getirmesidir. Bu kaynaklar etkileşimde buldukları anne-baba, arkadaş ve öğretmenidir. Son yıllarda sosyal destek kavramı yoğun bir şekilde incelenmiş ve bu çalışmaların odak noktasını da duygusal ya da sosyal sorunlar yaşayan çocuklar oluşturmuştur.

Cohen ve McKay (1984), sosyal destek kavramını kişilerin karşılıklı iletişim becerilerini artıran ve diğer kişiler tarafından sevilmesini sağlayan özel bir ortam olduğunu vurgulamıştır. Sosyal desteği, en az iki birey arasında, alıcı ve verici olarak yardımların değişimi olarak tanımlamaktadır. Sarason, Levine, Basham ve Sarason (1983) ise bu tanıma, sosyal desteğin olumlu ve olumsuz etkilerinin de olabileceğini eklemişlerdir. Sosyal desteği, bizi seven, önemseyen güvendiğimiz insanların varlığı ve yanımızda her zaman hazır bulunması olarak tanımlamaktadır.

Richman, Rosenfeld ve Bowen (1998), sosyal desteği, davranışların kötü etkilerini azaltan olaylar olarak tanımlamaktadır. Sosyal desteğin tek yönlü değil de, çok yönlü bir şekilde tanımlanmasının daha uygun olacağını açıklamıştır. Kişiler de fiziksel, bilişsel ve duygusal desteklerin sağlanmasıyla daha başarılı olabileceğini belirtmiştir. Bundan hareketle çocukların sosyal hayata katılım oranlarının her geçen gün artması ve toplumsal olaylar karşısında çok çabuk etkilenmeleri sosyal desteğin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir (Akt. Yavuzer, 2017).

Eylen'e (2001) göre sosyal destek, duygusal sorunlarıyla baş edebilmesi için insanlara psikolojik kaynaklarını harekete geçirmede yardımcı olur. Kişilere gerekli para ve materyal sağlayan bilgi, beceri ve öğüt veren, ruhsal durumlarla baş etmelerinde yardımcı olan kaynaktır.

Cohen ve arkadaşlarına (1984) göre sosyal destek bireyin hayattaki statülerini edinmesinde ve bunları tanımlamasında ki en önemli destektir. Ailenin, öğretmenin

ve arkadaşların bu bağlamda birincil dereceden kaynak olması en önemli faktördür. Kişi hayatında gelişen olağan durumları bu sayede atlatmış olur. Kişinin olaylar karşısında duruşunun en büyük destek sağlayıcıları ailesi ve sevdikleridir (Akt. Yıldırım, 1998).

Baştürk (2002) ise genel olarak algılanan sosyal desteği, bireylerin yaşamlarını çeşitlendirdiği, kişiye öz güven sağladığı, fiziksel ve zihinsel anlamda sağlıklı bireyler yetiştirmenin genel bir adıdır.

2.1.2. Sosyal Desteğin Önemi

Sosyal etkileşimi fazla olan kişilerin olaylar karşısında sağlıklı iletişim kurma ve duruma uygun olarak pratik çözümler üretebilme becerisine sahiptir. Fakat sosyal etkileşimi az olan kişilerin olaylar karşısında tutumu zayıftır.

Bireye rehberlik yapan ve geribildirim sağlayan sosyal destek türleri Caplan (1974) göre beş grupta toplanabilir.

- Duygusal destek (Emotional support): İlgi, sevgi, güven duygularının iletilmesine dayanır.
- Takdir desteği (Esteem support): Kişinin sorunları ve kusurlarıyla birlikte olduğu gibi kabul edildiği ve saygı duyulduğunun göstergesi olarak kabul edilir.
- Maddi destek (Instrumental Support): Her türlü yapılan maddi yardım hizmetidir.
- Bilgisel destek (Informational support): Sorunların çözülmesini sağlayabilecek bilgilerin verilmesi ya da becerilerin öğretilmesidir.
- Beraberlik desteği (Social companionship): Boş zamanların birlikte geçirilmesine dayanır.

Başka bir sınıflandırmayı ise Cohen ve ark. (1984) yapmıştır. Sosyal desteği dört farklı başlığa ayırmıştır. Bunlar:

- Duygusal destek (Emotional Support): Sevgi, hoşlanma, anlayış, kabul görme, değer verilme, özen gösterilme, korunma gereksinimlerini kapsayan bu tür destek, literatürde ifade edici destek, değerlilik (esteem) desteği, yakın destek olarak da adlandırılmaktadır.

- Araçsal destek (Instrumental Support): Parasal yardımı, materyal kaynakları, araç gereç yardımı gibi somut yardımları içerir. Yardım, materyal ve somut yardım olarak da adlandırılmaktadır.
- Bilgisel destek (Informational support): Sorun kabul edilen olaylarla başa çıkmada, tanımlayıcı ve sorunu anlamayı içeren destek biçimi olarak tanımlanmaktadır.
- Yaygın destek (Diffuse support): sosyal çevresiyle geçirilen zamanın insanı mutlu ettiğini varsayılmış ve bu desteğe de sosyal arkadaşlık olarak tanımlanmıştır (Akt. Soylu, 2002).

Yıldırım'a (1998) göre sosyal desteği sağlayan informal kaynaklar, aile, arkadaşlar, komşu ve akrabalarından oluşur, formal desteği sağlayan kaynak ise sivil toplum kuruluşlarıdır. Dolayısıyla bu kaynaklar zorlu engeller karşısında çözüm üretmeyi, insanın ileriye yönelik olumlu bakış açısı kazandırmayı amaçlar. Bu bağlamda bireyin yaşamında bireysel ve çevresel faktörlerin önemli olduğu söylenebilir.

2.1.3. Sosyal Destek Algısını etkileyen faktörler

Bireyin anne ve babasının tek yönlü etkisini içeren araştırmalar giderek yerini anne, baba, kardeş, arkadaş, öğretmen, okul gibi çok yönlü etkilerini inceleyen araştırmalar yapılması zorunlu olmuştur. Çünkü insan sosyal bir varlıktır. Toplumsal sorunlardan bağımsız olamaz. Sorunlar karşısında kişiye en yakın sosyal destek ailesidir (Hortaçsu, 2003).

Erdeğer (2001), aileden alınan sosyal desteğin miktarının çocukların psikolojik sağlıkları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Aile, bireyin yaşamdan doyum sağlamasında, işlevlerini etkili bir biçimde yerine getirmesinde ve yaşadığı topluma uyum sağlayabilen bir kişi olarak yetişmesinde öncelikli etkiye sahip bir kurumdur. Erol (1992) çalışmasında, bireyler arası sınırları iyi tanımlanmış ve iletişimin fazla olduğu ailelerde yetişen çocukların sorunlarını daha rahat çözdüğü, okul başarılarının daha yüksek olduğu, mutsuz ve çekişmeli ailelerde ise içe dönük ve bağımlı kişilik geliştirdikleri, ruh sağlıklarının bozulduğu görülmektedir.

Öğretmen ise eğitim-öğretim sürecinin en önemli ögesidir. Bir öğrenci yaklaşık olarak bir günün üçte birini ve bir yılın %50'sine yakın bir kısmını öğretmenleriyle etkileşim içinde geçirir. Öğrenciler öğretmenleri aracılığı ile içinde

yaşadığı toplumun değerlerini ve kültürel özelliklerini öğrenmenin yanı sıra öğretmenini model alarak ya da onu taklit ederek tutumlarını, alışkanlıklarını ve değerlerini geliştirir (Balkıs ve Erdiñ, 2009). Öğrencilerini gerçekten çok güçlü şekilde etkileyen öğretmen vardır. Öğretmenin hoşgörölü ve babacan tutumu öğrencilerde güven oluşturur. Dolayısıyla öğrencinin okul yaşantısı öncelikle ve özellikle öğretmen yoluyla öğrenci üzerinde etkide bulunur.

Çocukların içerisinde yer aldığı diğeri bir sosyal çevre olan okul, bireye bir yandan arkadaşları ile birlikte olma imkânı sağlarken bir yandan da zihinsel güçlerini akademik bir yolla kullanma imkanı sağlar. Eğer sosyal destek üyeleri ve okuldaki çevresi, bireyin karşılaştığı sorunlarda ona destek sağlamazsa bu sorunları tek başına çözmesini beklerse, zayıf ve mutsuz bir kişilik oluşması kaçınılmaz bir hal alır. Çocukların kişilik gelişimi ve sosyalleşme sürecinde olumsuz çevre koşullarının yarattığı engellerle karşılaşır, gerekli sosyal desteği alamazsa, yetişkin yaşamı için gerekli yetenekleri geliştiremediği gibi, stresle başa çıkma gibi zorlamalı durumlarla başa çıkma konusunda yetersiz kalır, özgüven duygusu gelişemez ve kaygı yaşantıları içerisine girer (Yavuzer, 2017).

Sonuç olarak, sosyal desteğe sahip bireylerin yaşama ve geleceğe ilişkin olumlu tutumlar gerçekleşmesinde etkilidir. Sosyal bir varlık olan insan üzerinde sosyal destek kaynakları sosyalleşme sağlar ve kişiyi psikolojik açıdan hayatı pozitif olarak yaşamasını ikame eder.

2.2.1. Yaşam Doyumu Tanımı

Tarih boyunca araştırılan konulardan biride yaşam doyumudur. Yılmaz ve Karaca (2008) çalışmasında, yaşam doyumunu, kişilerin ihtiyaçlarının, hedef ve amaçlarına ulaşması olarak belirtirler.

Vara Prasad, Craufurd ve Summerfield'e (1999) göre yaşam doyum kavramı, insanın istekleriyle, şimdiki durumunun karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan sonuçtur. Yani yaşam doyumunu kişinin beklenti ve kazanımları arasındaki algılanan farklılığın anlamlandırılmasıdır. Yaşam doyumunu, zaman sınırlaması olmadan hayatının tüm alanındaki algıladığı doyum olarak vurgulamıştır.

Karataş'a (1988) göre yaşam doyumundaki konular insanın tüm yaşamını ele alır, neden ve niçin sorularını üzerinde odaklanır. Kişinin olumlu yönlerini ele alır, farklı açılardan iyi olma halini ifade eder.

Yaşam doyumunu mutluluk kavramıyla açıklayan felsefecilere göre insan, fiillerini en yüksek ve tek isteklendirme kaynağı olarak görmüşlerdir. Davranış bilimcileri bu kavramlara eklemeler yaparak, mutluluk hakkında hem uygulamalı hem de kuramsal çalışmalar yapmışlardır (Özer ve Karabulut, 2003).

Günlük hayatımızda çok fazla kullandığımız yaşam doyumunu çokça geniş anlamı olan bir kavramdır. Bu nedenle çalışmalarda, mutluluk yerine yaşam doyumuna ya da benlik kavramlarını kullanılmaktadır. Sahranç (2007) yaşam doyumunu, kişinin kendisine yüklediği değerlendirmeleri içermektedir. Bu bağlamda yaşam doyumunu kişinin şimdilik hali ile kendisinin olması gerektiği durumun karşılaştırılmasıdır. İnsanların şu anki durumlarından ne kadar doyum aldıkları ile ilgili yargılarının dışsal değil, kişinin kendisi için oluşturduğu standartlara bağlıdır. Benlik ve yaşam doyumunu alanıyla ilgili bilinmesi gereken en önemli şey ölçütlerin değil, kişinin kendisinin merkezde olmasıdır. Örneğin, zenginlik çokça arzu edilse de ve kişiyi mutlu ettiği sanılsa da gerçekte bunların insanı mutlu etmediği bilinir. Bu yüzden yaşam doyumuna ilişkin sadece belirli alanlardan aldıkları puanların toplanması yerine kişilere tüm hayatlarını değerlendirmeleri uygun olacaktır.

Özer (2001), yaşam doyumunu kişinin durumunun iyi olma hali veya yaşam kalitesi olarak tanımlamaktadır. Buna bağlı olarak kişinin yaşam alanlarına ilişkin kendini değerlendirmesidir.

Softa, Karahmetoğlu, Erdoğan ve Yavuz (2015) araştırmasında, yaşam doyumunu üç kategoride değerlendirmektedir. Birinci grupta; erdem, iyi oluş, kutsallık, dışsal bir nedene bağlı olarak tanımlama yapmışlardır. Yaşam doyumunu, kişinin kendilik üzerinde değil daha çok arzuladığı isteklerin elde edilişi üzerinde durulmuştur.

Yaşam doyumunu ile ilgili yapılan çalışmalar kategori altında toplanmaktadır. Birinci grupta; iyi oluş, erdem, kutsallık gibi dış bir ölçüte dayandırılarak tanımlama yapılmıştır. Mutluluk kişinin kendilik üzerinde subjektif durum üzerinde değil daha çok istenilen bir niteliğin elde edilişi üzerinde durulmuştur.

İkinci grupta; kişileri hayatlarını pozitif yönde değerlendirmelerine neden olan durumlar üzerinde açıklamalar yapmışlardır. Johnson ve Johnson'a (1983) göre yaşam doyumunu, benlik iyi değildir. Kişinin kendi yaşamına yönelik seçtiği kriterlere göre yaşam kalitesinin genel bir değerlendirilmesi olarak açıklanmıştır.

Üçüncü grupta ise, Neugarten ve ark. (1961) kişinin günlük yaşantısında pozitif duygular üzerinde durmuştur. Yaşam doyumunu doğrudan gözlemlenemeyen bir yapıda olduğu için bu duygular gizil değişken olarak adlandırmıştır. Gizil değişkenler işlevsel tanımlara bağlı olarak doğrudan değil dolaylı olarak gözlenir. Yaşam doyumunu etkileyen beş gizil değişken hakkında işlevsel tanım yapmaktadır. Bu değişkenlere ilişkin tanımlar aşağıda yer almaktadır (Akt. Yetim, 1991).

- Günlük yaşamdaki etkinliklerden zevk almak,
- Yaşamını anlamlı bulmak, yaşama ilişkin amaçlara sahip olmak ve geçmiş yaşamının sorumluluğunu kabul etmek,
- Yaşamı boyunca öngördüğü amaçlara ulaştığı inancına sahip olmak,
- Olumlu bir 'ben' imgesine sahip olmak ve kendini değerli bir varlık olarak kabul etmek,
- Yaşama karşı iyimser bir tutum içinde olmak.

Bu bağlamda yaşam doyumuna ilişkin kişinin sosyal çevresiyle yaptıkları etkinlikler, sorumluluk neticesinde olumsuzlukları değiştirebilme inancı, kendini değerli görmesi, hedef ve planlara sahip olması gibi faktörlerin doyum oranını arttırdığı söylenebilir.

2.2.2. Yaşam Doyumu Önemi

Özer ve ark. (2003) yaptıkları tanımlarda yaşam doyumunu, genel bir ifadeyle bireyin tüm hayatındaki istekleri, kazanımları, beklentilerin karşılanma düzeyi olarak bütün bir süreci kapsayan bir kavram olarak ifade ederler. Örneğin, bireyin iş yaşamı dışındaki duygusal tepkisidir. Yani belirli bir duruma dair doyum olarak değil, tüm yaşam boyunca elde edilen doyum ve hayata karşı genel tutumdur.

Şahin ve Dursun (2009)'a göre ise yaşam doyumunu, kişinin iş dışı haricinde göstermiş olduğu duygusal tepki olarak tanımlamıştır. Başka bir ifadeyle iş hayatı dışında kişinin yaşamında yer alan olgulara dayanarak ve yaşam kalitesi hakkında ulaştığı yargılardır. Yaşam doyumunun başka kavramlarla da ifade edildiği olmuştur. Bunlardan birisi mutluluk, bir diğeri de benlik iyi oluştur.

Wilson (1967), yaşam doyumunu, doğrudan yaşama bağlı olarak tanımlanan kavramlardır. Yaşamakta olan hayatın ne kadar doyum sağlayıcı olduğu saptanmaya çalışılır. Mutluluk ise yaşamın somut koşullarına daha az dayanan bir kavramı ifade eder. Gelecekte belli bir amaca ulaşılması beklenen şeylere bağlı

olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla bu tanımlardan yola çıkarak mutluluk sonuca bağlı gerçekleşen bir olgudur. Kişinin istekleri gerçekleşirse olumsuz etkilenir. Bu bağlamda yaşam doyumu tam olarak mutluluk kavramıyla ifade edilmemektedir.

Solomon (1980), haz ve acı birbirleriyle yakından ilişkili olduğunu vurgulamıştır. Eğer bir kişinin istekleri hemen sağlanırsa mutlu olması imkânsız olur. Bu yüzden kişi bazı gereksinimlerinin yoksunluğunu hissetmelidir. Çünkü kişi bir gereksinimin yoksunluğunu ne kadar çok hissederse ve ona ulaşabilmek için ne kadar çok çalışırsa, o gereksinimini doyurduğunda çok daha fazla sevinir. Böylece başlangıçta ihtiyacın yarattığı haz ve acı, sonradan kişilerde duygusal bir doyum oluşmasını sağlar. İhtiyacını hissetmediğimiz bir gereksinimi doyurduğumuzda, arzuladığımız hedefe ulaşmamız bizi çok da fazla mutlu etmeyecektir (Akt. Baykoçak, 2002).

Lewinsohn, Redner ve Seeley (1991), mutluluk kavramıyla ilgili açıklamalarına bakıldığında gelecekte yaşanabilecek olumsuzluklara karşı koruyucu bir kalkan olduğunu belirtmişlerdir. Mutsuzluğu yaşam doyumuyla ilişkilendirirler. Bu bağlamda atalarımızın güzel ifadesiyle “Duvarı nem, insanı gam yıkar” sözü mutluluğun sağlıklı ve uzun yaşam için vazgeçilmez olduğunu ifade etmişlerdir.

Cummins, Lau, Mellor ve Stokes (2009) ise yaşam doyumu ve mutluluğa ilişkin sonuçların insan için çok önemli olduğunu saptamıştır. Devletin yapılan araştırmalar sonucunun eğitim politikalarına yön vermesi gerektiğini belirtmişlerdir. Çünkü mutlu insanlar sağlıklı bir toplum yapısı oluşturur. Yaşam doyumu algısının düşük seviyede olduğu toplumlarda suç oranları daha yüksektir. Toplum yapısının sağlam ve sağlıklı olması için gelir seviyesi iyileşmesi kadar, yaşam doyumunun da yükselmesi gerekir.

2.2.3. Yaşam Doyumu Algısını Etkileyen Faktörler

Yaşam doyumu kavramının her kişide farklı algılanması, yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin neler olduğunu bulmamızı imkânsız kılmaktadır. Dolayısıyla tam bir faktörler sıralaması yapmak çok kolay değildir. Bu bağlamda araştırmalarda çok farklı yaklaşımlara rastlanılmaktadır.

Baykoçak (2002), bireylerin yaşam doyumunu etkileyen unsurları şu şekilde sıralamaktadır;

- Günlük yaşamdan mutluluk duymak;
- Yaşamı anlamlı bulmak,

- Amaçlara ulaşma konusunda uyum,
- Pozitif bireysel kimlik,
- Fiziksel olarak bireyin kendisini iyi hissetmesi,
- Ekonomik güvenlik,
- Sosyal ilişkiler.

Andrews ve Withey (2012) tarafından yapılan çalışmayla yaşam doyumuna ait olduğu varsayılan 800 ayrı öge sınırlanmış, ilk çalışmada bu öğeler ancak 100'e indirgenebilmiş, ikincisinde ise 15 öğeye indirgenmiştir. Bu araştırmaya göre, yaşam doyumunu etkileyen bu öğeler şunlardır;

- Araçsal rahatlık,
- Sağlık ve kişisel güven,
- Ana, baba, kardeşler ve diğer akrabalarla ilişkiler,
- Bir çocuğa sahip olma ve onu büyütme,
- Karı-koca ilişkilerinde yakınlık,
- Yakın arkadaşlara sahip olma,
- Başkalarına yardım etme ve başkalarını gözetme,
- Devletin yerel ve ulusal etkinlikleriyle, halk etkinliklerine katılma,
- Öğreniyor olma,
- Kendini anlayabilme,
- Bir işte çalışıyor olma,
- Kendini tanıyabilme,
- Toplumsallaşma,
- Kitap okuma, müzik dinleme, sinema, maç seyretme,
- Eğlenceli etkinliklere katılmadır.

Ayrıca kişilerin yaşam doyumunu etkileyen bazı sosyo demografik özelliklerini şöyle belirtilmektedir:

- **Yaş:** Yetim (1991) çalışmasında, mutluluk ile yaş arasında bir ilişkinin olmadığını ancak gençlerin olaylar karşısında çok çabuk etkilendiğini, duygularını daha çok bildirdiklerini; buna karşın yaşlıların daha fazla genel mutluluk ifadelerini ortaya koyduklarını belirtmiştir.
- **Cinsiyet:** Kadınların erkeklere oranla daha fazla olaylar karşısında etkilenmesine rağmen yaşamlarından haz duyarlar.

- **Eğitim:** Campbell ve ark. (1976), ABD’de 1957–1978 yılları arasında yaptığı araştırmasında eğitimin yaşam doyumu üzerinde etkisinin olduğunu bulmuştur. Bu etki çok güçlü olduğunu ve ekonomik durumları gibi değişkenlerle de etkileşim içinde olduğunu göstermektedir. Eğitim, kişilerin yaşam biçimleri değiştirdiğini ve buna bağlı olarak yaşam doyumunu da arttığını belirtmiştir.
- **Çalışma ve iş:** Campbell, Converse ve Rodgers (1976), topluma ekonomik durumu iyi olmayan işsiz insanlarla yapılan çalışmada, yaşam doyumunun önemli bir değişken olduğunu belirtmişlerdir.
Sonuç olarak; kişinin sosyal-demografik özellikleri özel ve iş hayatındaki yaşam doyumu ile doğrudan ilişkilidir.

2.3.1. Akademik Özyeterlilik Tanımı

Goddard, Hoy ve Hoy (2004)’a göre akademik özyeterlilik algısı, bireylerin olası durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabileceklerine ilişkin bireysel yargılarıyla ilgili olduğunu belirtmiştir. Akademik özyeterlilik inançlarıyla ilgili günümüzdeki araştırmalar akademik başarı ve sağlık ile ilgili alanlarda yapılmıştır.

Bıkmaz’a (2004) göre akademik özyeterlilik algısı; kişinin yetenek yargısı, benlik saygısını ise özdeğer olarak tanımlamıştır. Benlik saygısının bireyin öz değerlendirmesini de içine alan genel bir ifade olduğunu belirtmiştir. Bunun aksine akademik özyeterlilik ise kişinin kapasitesi ve yapabilecekleri olan inancıdır. İkinci olarak benlik saygısının değişebilir olması yanında sabittir. Yani kişisel özellikleri hakkındaki değerlendirmelere dayanır. Oysaki akademik özyeterlilik yeni bilgi ve deneyimlerle zamanla değişen dinamik bir yapıdır.

2.3.2. Akademik Özyeterlilik Önemi

Bandura, Barbaranelli, Caprara ve Pastorelli (1996), akademik özyeterlilik, kişiyi etkileyen olay ve davranışlarla başa çıkma inancı olarak ifade etmektedir. Dolayısıyla kişinin zorluklar karşısındaki mücadelesi ve üstesinden gelebilme yeteneği ile ilgili genel güvenini olarak ifade edilir.

Wood ve Locke (1987) yaptığı çalışmasında, insanlarda var olan akademik özyeterlilik inancını çok güçlü olduğunu ve bu duygunun keşfedilip geliştirilmesinin gerektiğini açıklamaktadır. İnsanın motivasyonunun üzerinde olumlu veya olumsuz olarak etkilediğini bildirmiştir.

Nasta (2007), akademik özyeterlilik inancını, sosyal modeller tarafından sağlanan dolaylı yaşantılar olduğunu ifade eder. Ona göre modelleme dolaylı yaşantılardır. Gözlemlene yapmanın insan üzerindeki önemine değinerek kişinin kendi kapasitesini görmesinde, bir işi yapabilme duygusunun oluşmasında büyük bir öneme sahip olduğunu belirtmiştir.

Bandura ve ark. (1996), akademik özyeterliliği, bireyin bir konu alanında başarılı olabileceğine ilişkin inancı olarak ifade eder ve akademik özyeterlilik teorisine dayandırarak açıklar. Akademik özyeterliliğin temel özelliklerini Zimmerman (1995) şöyle sıralamaktadır:

- Akademik özyeterlilik kişilerin sosyal ya da psikolojik özelliklerini değil, belirli bir işi gerçekleştirme yeteneği konusundaki değerlendirmesi içermektedir.
- Akademik özyeterlilik inancı, farkı alanlarla bağlantılı ve çok boyutludur. Örneğin, sayısal özyeterlilik inancı yabancı dil özyeterlilik inancından farklıdır.
- Akademik özyeterlilik olaylara bağlı bir yapısı vardır. Örneğin bir öğrencinin eğitim ve öğretim alanlarındaki yeterliliğine ilişkin inancı, işbirliğini ve yarışmacılığını uygulayan sınıflarda farklılık gösterebilir.
- Akademik özyeterlilik ölçümleri performans için belirlenen ölçütleri baz alınarak yapılır. Öğrencilerin başarılı olmak için yeteneklerine bağlı olarak geliştirilmiş oldukları inançlar, onların öğrendikleri bilgi ve becerilerle neler yapabileceklerini belirlemesinde etkilidir. Dolayısıyla akademik başarı, daha önceden başarılmış ve ileride başarılacaklarla ilgili inançların bir sonucudur. Benzer yetenekleri aynı düzeyde olan öğrencilerin niçin farklı akademik performans gösterdiklerinin açıklanmasıdır (Akt. Bıkmaz, 2004).

Schunk ve Gunn (1986)'a göre akademik özyeterlilik, öğrencilerin tüm yaşamındaki üstesinden gelebilme yeteneği olan güveni olarak ifade eder. Bu duygunun öğrencilerin eğitim ve öğretim hayatında güdülenmesini artırarak motivasyonunu sağlar. Böylece verilen tüm görevlerin üstesinden gelebilir.

Satıcı (2013) çalışmasında, akademik özyeterlilik inancını, akademik performansı ve motivasyonun temeli olarak görür. Akademik özyeterlilik düzeyi düşük olan öğrencilerin akademik isteklere yönelik motivasyonlarının da düşük

olduğunu belirtmektedir. Öğrenciler zor bir akademik görevle karşılaştıklarında başarabilme yetisini bulamadıklarında kendi kapasitesine karşı özgüven eksikliğini yaşayabilir. Bu bağlamda özyeterliliğin önemli değişkenlerden biri olması nedeniyle bu konudaki çalışmaların daha fazla yapılması ve eğitimcilere konunun önemi anlatılmalıdır.

2.3.3. Akademik Özyeterliliği Etkileyen Faktörler

Akademik özyeterlilik, kişinin amacını gerçekleştirmek için olaylar karşısındaki duruşu yani inancıdır. Bandura (1977) çalışmasında, Akademik özyeterlilik inancını, içsel bir süreç olduğunu belirtmiştir. Akademik özyeterlilik, kişinin deneyimlerinin sonuçlarını değerlendirerek başka durumlar karşısındaki başarabilme yetisi yani öz güven duygusunun geliştirilmesidir. Kişinin fiillerini gerçekleştirmeden önce, olumlu veya olumsuz düşüncelere sahip olması özyeterliliğin oluşumunda etkilidir. Buna bağlı olarak, akademik özyeterliliği düzeyi yüksek olan kişilerin zorluklarla karşılaştıklarında daha çabuk toparlanabildikleri, hedef ve amaçlarını gerçekleştirmede başarılı oldukları ve çevresiyle iletişimin iyi olduğunu buna bağlı olarak da bireyin sosyalleşmesini sağlamaktadır.

Bandura (1977), akademik özyeterlilik tanımlamasına bakıldığında insanların hayatlarındaki deneyimlere bağlı olarak, engeller karşısında kendi kendine baş etme yeteneklerine sahip olması olarak ifade eder. Yaşantılar arttıkça yaşın ilerlemesiyle bireyler kendini geliştirir ve böylelikle işlerin üstesinden gelebilme yetisine sahip olur. Dolayısıyla özyeterlilik inancı kişileri sosyal ve psikolojik açıdan mutlu kılar. Buna bağlı olarak kişinin kendi yetenekleriyle ilgili yanlış yorumlarını düzeltir. Bireylerin kapasitesine olan inancı artar.

Schunk ve ark. (1986), akademik özyeterliliği, bireyin genel yetenek ve deneyimleri ile doğrudan alakalı olduğunu belirtmiştir. Özellikle, eğitim-öğretim ortamlarında öğrencilere verilen dönütlerin, onların özyeterliliği üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bu sebeple, insan işlevselliğini etkileyen durumların genelinde özyeterliliğin etkisinin olduğu düşünülür. Yetenekli olarak görülen bireylerin aslında, ön yaşantıları ve güvenleri noktasında üst seviyelerde oldukları ve bu duruma bağlı olarak da özyeterliliklerinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır Bireylerin özyeterlilik kaynakları sınıf öğretmenleri tarafından tespit edilebildiği takdirde, etkili öğrenme ile ilgili özyeterlilik inançları da geliştirilebilir (Akt. Yılmaz, 2000).

Öğrencilerin akademik özyeterliliğini etkileyen faktörler yetenek algısıdır. Yetenek algısı iyi olan öğrencilerde, eğitimsel etkinliklere katılımın çok daha fazla olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğrencilerin performansların artırıcı etkinliklerin okullarda yapılması, öğrencilerin özyeterlilik inançlarının gelişmesine katkı sağlayabilir. Buna bağlı olarak eğitimciler, öğrencilere yönelik öğrenme etkinlikleri düzenlerken, öğrencileri her yönyle iyi tanımalıdır. Öğrencinin hangi yeteneklere sahip olduğunu bilmeli, geleceğe yönelik plan ve programları ona göre yapmalıdır. yapılmalıdır.

2.4.1. Yapılan Sosyal Destek Araştırmaları

Zaimoğlu ve ark. (1991), lise öğrencileri üzerinde sosyal destek ile öznel psikosomatik tepkileri araştırmışlardır. Sosyal destek algısının erkek öğrenciler de daha fazla algılandığını, ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları desteğin yüksek olduğunu, sosyal destek algısının öznel psikosomatik tepkiler arasında negatif yönlü bir ilişkisini saptamıştır.

Çakır ve ark. (1993), öğrencileri farklı üç yaş grubuna ayırarak yaptığı araştırmasında, 12-14 yaş ve 18-22 yaş grubunun en çok desteği ailelerinden, en az desteği ise arkadaşlarından algıladığı, 15-17 yaş grubunun ise en çok desteği diğer önemli kişiden algıladığı, sosyo-kültürel düzeye göre bakıldığında en çok sosyal desteğin her üç grupta da ailelerden algılandığı, kız ve erkek öğrencilerin arasında destek kaynakları açısından bir fark olmadığını belirtmişlerdir.

Güçray (2016), lise öğrencilerinin bazı sosyo-demografik değişkenlerle algılanan sosyal destek ve atılganlığın karar verme stilleriyle olan ilişkisini araştırmıştır. Öğrencilerin uyumsuz karar verme tepki stilleri olan ilgisizlik, kaçınma ve aşırı uyarılmışlık stilleri ile sosyal destek ve atılganlık arasında negatif yönde, seçicilik karar verme stili ile sosyal destek ve atılganlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu saptamıştır.

Şirvanlı ve Özen (1998) tarafından eşler arasındaki çatışma ve boşanmanın, sosyal destek düzeyi üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda sağlıklı evliliğe sahip olan çocukların daha fazla sosyal destek algıladıkları, algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça davranış ve uyum problemlerinin, kaygı ve depresyon düzeylerinin azaldığını tespit etmiştir.

Yıldırım (1998) tarafından yapılan araştırmada, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin, sosyal destek düzeylerini etkisini incelemeyi amaçlamıştır.

Araştırma sonucunda, ailedeki iletişimin sağlıklı olması, akademik başarısı yüksek olan, okulunu seven ve daha fazla arkadaşına sahip öğrencilerinin sosyal destek düzeyleri arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu bulmuştur.

Bayram (1999) tarafından lise öğrencilerinin ruhsal sağlık ve sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Sosyal destek düzeyi düştükçe ruhsal belirtilerin arttığını belirtmiştir. Sosyal destek kaynaklarının, akademik başarı ve yaşam doyumunu anlamlı şekilde yordadığı saptamıştır. Bu bağlamda öğrenciler üzerinde sosyal desteğin ruhsal ve zihinsel olarak etkisinin olduğunu söylenebilir.

Budak (1999), lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişki çalışılmıştır. Öğrencilerin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyi arttıkça problem çözme becerilerinin de arttığı buna karşılık öğretmenlerden algılanan sosyal destek düzeyinin problem çözme becerileri üzerinde etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Elbir (2000) tarafından yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin sosyal destek kaynaklarının sosyo-demografik özellikleri incelemiştir. Araştırma sonucunda aylık gelir yükseldikçe aileden algılanan sosyal desteğin yükseldiği ve kardeş sayısı arttıkça da algılanan desteğin düştüğü, ailesinde problem yaşayan öğrencilerin aile desteğini daha düşük algıladıkları bulunmuştur. Arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri incelendiğinde ise kızların erkeklerden daha fazla sosyal destek algıladıkları, ekonomik düzey yükseldikçe arkadaşlardan algılanan sosyal desteğin arttığı, kendilerini yalnız hissetme düzeyleri arttıkça arkadaşlarından algıladıkları desteğin düştüğü, karşı cinsten yakın arkadaşları olanların olmayanlara oranla daha yüksek oranda arkadaş desteği algıladıkları bulunmuştur.

Elmacı (2001), parçalanmış aileye sahip ergenlerin depresyon ve uyum düzeyleri ile sosyal destek kaynakları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda aile, arkadaş ve öğretmeni ile etkileşimi iyi olan ergenlerin kişisel uyum, genel uyum, sosyal uyum ve depresyon puanları yüksek olduğu bulunmuştur.

Erdeğer (2001) tarafından yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça yalnızlık düzeyinin azaldığı, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla sosyal destek algıladıkları, arkadaşları ve kardeşleriyle olan ilişkilerinden memnun olan ergenlerin algıladıkları sosyal destek ve akademik özyeterlilik düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Erim (2001), yetiştirme yurdunda ve aileleri yanında yaşayan 14-18 yaş grubundaki ergenlerin benlik saygıları, yalnızlık ve sosyal destek düzeylerini incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda ailelerinin yanında yaşayan ergenlerin yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlere göre daha yüksek düzeyde sosyal destek algıladıklarını belirtmiştir.

Ünlü (2001) tarafından lise öğrencilerinin ego kimlik statüleri ile sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Başarılı kimliklere sahip öğrencilerin arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinin ve iyi oluşun daha yüksek olduğu görülmüştür.

Baştürk (2002), sosyal desteğin, lise türlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı araştırmıştır. Sosyal destek kaynaklarından algılanan desteğin kız öğrencilerde daha yüksek olduğu, lise türlerine göre bakıldığında fen lisesi ve özel lisedeki öğrencilerin aile, arkadaş ve öğretmen desteğinin yüksek olduğu saptamıştır. Sosyal desteğin akademik başarıyı artırmasına karşın, az gelire sahip öğrencilerin sosyal desteğinin düşük olduğunu bulmuştur.

Kahriman ve Polat (2003), ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları sosyal destek ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 249'u kız ve 251'i erkek olmak üzere toplam 500 genel lise ve meslek lisesi öğrencisi ile bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin aile ve arkadaştan algılanan sosyal desteğin benlik saygısıyla anlamlı ilişkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca kızların aileden ve arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Soylu (2002), üniversite sınavına hazırlanan lise ve dershanelere giden öğrencilerde, görülebilecek psikolojik belirtiler, sosyo-demografik özelliklerine göre araştırmıştır. İnceleme sonucunda kızların erkeklere göre ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinin daha düşük olduğu, sosyo-ekonomik düzeyleri yüksek olanların ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin daha yüksek olduğu, anne ve babanın eğitim düzeyleri düştükçe aileden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin düştüğü, sınava birden fazla girmiş olanların ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin daha düşük olduğunu saptamıştır.

Yıldırım ve Ergene (2003), lise öğrencilerinin sosyal destek, sınav kaygısı ve boyun eğici davranışın akademik başarısını ne derecede yordadığını incelemek amaçlanmıştır. Öğrenciler de sosyal desteğin, sınav kaygısını azalttığını, okul

memnuniyetin arttığını, buna bağlı olarak akademik başarısının yükseldiğini belirtmiştir.

Yıldırım (1999), sosyal destek kaynaklarının depresyon düzeylerini ne derecede yordadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda aileden ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek düzeyi ile depresyon arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu belirtmiştir.

Akın ve Ceyhan (2005), resmi ve özel lise öğrencilerinin sosyal destek düzeyleri ile kendini kabul düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaçla 973 lise öğrencisi ile yapılan çalışmada, ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algılayan sosyal desteğin öğrencilerin kendini kabul düzeyleriyle pozitif yönlü bir ilişki olduğunu saptamıştır.

Sürücü (2005) tarafından genel lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile aile, arkadaş ve öğretmenlerden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçları, lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ile aileden, arkadaşlardan ve öğretmenlerden algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkili olduğunu saptamıştır.

Köse (2006) çalışmasında, lise öğrencilerinde kişilik ve sosyal desteğin yalnızlığa olan etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Ortaya çıkan bulgura göre sosyal destek ile yalnızlık arasında negatif yönde anlamlı olduğunu belirtmiştir.

Yıldırım (1999) ise araştırmasında, sosyal destek, gündelik sıkıntılar ve cinsiyet değişkenlerinin öğrencilerinin akademik başarılarını ne derece yordadığını incelemiştir. Aileden, arkadaşlardan ve öğretmenlerden algılanan sosyal destek düzeyi ile akademik başarı arasında pozitif yönde, sosyal destek ile gündelik sıkıntılar arasında negatif yönlü olduğunu belirtmiştir.

Sağlam (2007) tarafından yapılan çalışmada, lise öğrencilerinin ana-baba tutumunun aile iletişimine etkisini araştırmıştır. Yapılan araştırmalar sosyal desteğin olumsuz zihinsel ve ruhsal sağlık belirtileri azalttığını ve mesleki olgunluk, akademik başarı, kendini kabul düzeylerinin yükseldiğini saptamıştır. Sosyal desteğin kızlar lehine anlamlı ve ailenin gelir düzeyi ile doğru orantılı olduğunu saptamıştır.

2.4.2. Yaşam Doyumu Hakkındaki Araştırmalar

Köker (1991), öğrencileri yaş gruplarına ayırarak yaptığı araştırmasında, 17- 21 yaş grubunda bulunan normal, sorunlu ve nörotik belirti gösteren ergenlerin

yaşam doyumu düzeyleri ve üç grubun cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılık olup olmadığı araştırmıştır. İnceleme sonucunda, normal gruptaki öğrencilerin diğer gruptaki kişilere göre çevresiyle iletişimin buna bağlı olarak da iyi oluşun daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Demirel ve Canat (2004) tarafından ergenlerin kendini yaralama davranışı üzerinde yaptığı çalışmada, yaşam doyumu düzeyi düşük olan ergenlerde yüksek depresyon ve intihar olasılığına sahip olduklarını belirlemiştir. Ayrıca, kişinin yaşamında karşılaştığı engeller, zorlanmalar, zorluklar, ani olumsuz gelişmeler yaşam doyumu düzeyinin düşmesine neden olduğunu saptamıştır.

Ergenler üzerinde yapılan başka bir çalışmada, Nalbant (1993) tarafından yapılmıştır. Ergenler arasında yaşam doyumu ile benlik saygısının ilişkisine bakılmıştır. Suç işlemiş veya suç işlemeye meyilli olan ergenlerin ve özellikle de gözetim altındaki ergenlerin yaşam doyumunun suça karışmamış ergenlere göre daha düşük olduğunu belirtmiştir.

Dilmaç ve Ekşi (2008) tarafından meslek yüksekokullarında öğrenim gören ergenlerin benlik saygısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Öğrencilerin benlik saygıları alt ve üst sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin yaşam doyumu ve benlik saygısının anlamlı bir şekilde etkilediğini tespit etmiştir.

Dönmez (2007), meslek lisesi öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre yaşam doyumu ve duyguları ifade etme eğilimlerini karşılaştırmıştır. Öz güven duygusuna sahip öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin de yüksek olduğunu bulmuştur.

Gümüþbaþ (2008) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim öğrencilerinin yaşadıkları strese bağlı sorunları açıklama ve giderebilmeye yönelik hazırlanan eğitim programının stresle başa çıkma yöntemleri ve yaşam doyumu üzerindeki etkisini incelemiştir. Yaşam doyumu kaynaklarına sahip öğrencilerin fiziksel ve zihinsel olarak karşılaştıkları engelleri rahatça aşabildikleri görülmüştür.

Gürbüz (2008), lise öğrencilerinin öfke denetim becerilerinin yaşam doyumlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, öfke denetimi eğitimin sonunda deney grubundaki öğrencilerin yaşam doyumlarında anlamlı düzeyde artma olduğunu saptamıştır.

Çivitçi (2007) tarafından yapılan araştırmada, ilköğretim II. Kademe öğrencilerinin yaşam doyumları bazı kişisel ve ailesel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemiştir. Araştırma bulgularına göre; ergenlik dönemindeki öğrencilerinin bazı kişisel ve ailesel özelliklerinin en çok aile doyumuyla ilişkili olduğu; bunu sırasıyla, benlik, okul, arkadaş ve yaşanan çevre doyumunun izlediği görülmektedir.

Cecen, Erogul ve Dingiltepe (2012) tarafından yapılan araştırmada, parçalanmış aileye sahip ergenlerin yaşam doyumu düzeyleri ile yaşam kalite düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, parçalanmış aileye sahip ergenlerin yaşam doyumları ve fiziksel alan dışında tüm üç alanda (psikolojik, sosyal ilişkiler ve çevre yaşam kalitesi) yaşam kalitelerinin tam aileye sahip ergenlere oranla anlamlı bir biçimde farklılaştıklarını göstermiştir.

Hiloğlu (2009), öğrencilerin yaşam doyumu, sosyal beceri ve zorba davranışlarını araştırmıştır. Sosyal becerilerinin yaşam doyumu ile arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca, zorbalığa karışmayan öğrencilerin yaşam doyumu ölçeğinin boyutları olan arkadaş, okul, aile, çevre, benlik puanlarının, zorbalığa karışan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kırtıl (2009) tarafından yürütülen çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bazı bireysel özelliklere ve ailelere ilişkin değişkenlere bağlı olarak öğrencilerin yaşam doyumu ve duygusal zekâ arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Siyez ve Kaya (2008) tarafından yapılan çalışmada, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip ilköğretim öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, farklı statülerdeki öğrencilerin genel olarak yaşam doyumu düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir. Buna göre, herkes tarafın bilinen ve sınıfta bütün etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin yaşam doyumları, reddedilen ve ihmal edilen öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır.

2.4.3. Akademik Özyeterlilik Hakkındaki Araştırmalar

Özyürek (1995) araştırmasında, sayısal alanda okuyan öğrencilerin akademik özyeterlilik ile kariyer seçenekleri ve üniversiteye giriş sınavlarındaki performansları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Akademik özyeterliliğe sahip öğrencilerin

üniversiteye giriş sınavında aldıkları puanların daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, akademik özyeterlilik alt boyutlarından yetenek algısına sahip olan erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek puan aldıkları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla kariyer seçiminde öğrencilerin yetenek algılarının etkili olduğunu göstermektedir.

Kemer (2006) tarafından yapılan çalışmada, yabancı dil bölümünde okuyan öğrencilerin kaygı seviyeleri ile akademik özyeterlilik düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Akademik özyeterliliğin yetenek boyutu yüksek çıkmıştır. Yetenek algısını daha az gören öğrencilerin kaygı düzeyleri daha yüksek çıkmıştır.

Keskin ve Orgun (2006), öğrencilerin akademik özyeterlilik düzeylerinin belirlenmesi ve başa çıkma stratejileri konulu araştırmaları sonucu akademik başarıya sahip olan öğrencilerin, başa çıkma stratejileri yanı olayları kontrol edebilme yetenekleriyle pozitif yönde bir ilişki olduğunu saptamışlardır.

Gottfried (1985) tarafından yapılan deneysel araştırmasında, öğrencilerin akademik özyeterlilik ile içsel güdülenme arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Yetenek algısı ve yapabilme becerileri yüksek olan öğrencilerin okul çalışmalarında daha katılımcı ve akademik yönden diğer öğrencilere göre daha başarılı olduklarını saptamıştır. Akademik başarıda öğretmen ve öğrencinin ortamında etkisinin olduğunu belirtmiştir.

Satıcı'nın (2013) yılında yaptığı araştırmasında, öğrencilerinin akademik özyeterliliklerini sosyal demografik özelliklerine göre incelemiştir. Daha az başarılı olan öğrencilerin akademik algısı orta ve başarılı olanlardan anlamlı biçimde daha düşük olduğu belirtilmiştir. Erkeklerin akademik özyeterlilik algısı kız öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca, ailelerin gelir durumlarını iyi olarak algılayan öğrencilerin daha yüksek akademik özyeterlilik puanına sahip olduğu görülmüştür.

Altun'nun (2012) yaptığı çalışmada, üstün yetenekli olan ve üstün yetenekli olmayan öğrencilerin benlik algıları ve akademik özyeterlilikleri karşılaştırmalı olarak araştırılmıştır. Çıkan sonuçlarına göre, üstün yetenekli öğrencilerin akademik özyeterlilik algısı ile benlik algısı puanları üstün olmayan diğer gruptan daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Arslan (2012) yılında yapılan yüksek lisans tezinde, öğrencilerin akademik özyeterlilikleri cinsiyet, sınıf, aile tipi, ailenin ekonomik durumu, öğrencinin başarı

durumu ve sağlık durumu değişkenlerine göre araştırılmıştır. Öğrencinin sınıf, gelir durumu, okul başarısı ve sağlık durumunun akademik zyeterlilik ve alt boyutlarını etkilediği bulunmuştur.

Telef (2011), ergenlerin akademik özyeterliliklerinin psikolojik semptomları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Ruhsal ve zihinsel anlamda sağlıklı olan ergenlerin akademik özyeterliliğe sahip olduğu görülmüştür. Rehberlik servisinden yardım alan ergenlerin depresyon, anksiyete, olumsuz benlik algısı düzeyleri, akademik zyeterlilik algılarıyla negatif yönlü bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın temel amacı, öğrencilerin sosyal destek algısı, yaşam doyumu ve akademik özyeterliliklerinin incelenmesidir. Bu sebeple araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde bulunan Taştepe Ortaokulu ve Toki Şehit Çağlar Canbaz İmam Hatip Ortaokulundaki 5 ve 8. sınıflarında eğitimini sürdüren 653 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler seçilirken gönüllülük esasına göre katılmak isteyenler arasından tercih edilmiştir.

Tablo 3.2.1. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Cinsiyet	N	(Yüzdeler)
Kız	311	52,4
Erkek	342	47,6
Toplam	653	100

Tablo 3.2.1’de görüldüğü gibi 342 erkek, 311 kız öğrenci olmak üzere toplam 653 Öğrenci araştırmanın Örneklemine oluşturmaktadır.

Tablo 3.2.2. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyi	N	(Yüzdeler)
5. Sınıf	346	53,0
8. Sınıf	307	47,0
Toplam	653	100

Tablo 3.2.2’de görüldüğü gibi çalışmaya 5 ve 8. sınıf öğrencileri katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

3.3.1. Çocuk ve ergenlerde sosyal destek değerlendirme ölçeği (Ç-SDDÖ)

Dubow ve Ullman (1989) tarafından çocukların aileleri, arkadaşları ve öğretmenlerinden aldıkları sosyal desteğe ilişkin algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir.

Sorular kişinin çevresinden algıladığı değer verilen, ilgi gören sevilen kişi olarak değerlendirilmesinin istenmesidir. Gökler (2007) tarafından çocuk ve ergenlerde kullanılmak üzere, psikometrik özelliklerinin sınanması çalışması yapılmıştır. Elde edilen faktör yapısı, Dubow ve Ullman'ın (1989) sonuçlarıyla benzerdir ve sorular ilk ölçekte olduğu gibi değerlendirmeyi amaçladığı faktörler altında yer almaktadır. Alt ölçekler sırasıyla 'Aileden Alınan Destek', 'Arkadaşlardan Alınan Destek' ve 'Aileden Alınan Destek' olarak belirtilmiştir (Gökler, 2007). Ölçek 9-17 yaşındaki öğrencilerde uygun olduğu belirtilmiştir. Öğrenci her soruya beşli ölçek (1 =hiçbir zaman, 2 = nadiren/çok ender olarak, 3 =bazen, 4 = çoğu zaman, 5 = her zaman) üzerinden cevap vermektedir. Ölçeğin tutarlılığına bakmak amacıyla ilk uygulamadan iki hafta sonra 68 çocuğa tekrar uygulanmıştır. Bu bağlamda elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .49 ($p < 0.01$) olarak belirtilmiştir. Çocuklar için sosyal desteği değerlendirme ölçeğinin ölçüt geçerlik düzeyini belirlemek amacıyla ölçekten elde edilen toplam puanlar ile çocuklar için depresyon ölçeğinden elde edilen toplam puanlar arasındaki ilişkiye bakılmıştır. İki ölçekten elde edilen puanlar arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur ($r = -.62$; $p < 0.01$) (Gökler, 2007).

3.3.2. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği Kısa Formu

Türkçe'ye uyarlanması Siyez ve Kaya (2008) tarafından yapılmıştır. 6 maddeden oluşan ölçek, öğrencilerin hem yaşamın geneline ilişkin hem de aile, arkadaş, okul, benlik ve yaşanılan çevre olmak üzere beş boyutta algılanan yaşam doyum düzeylerini ölçmektedir. Çok boyutlu yaşam doyum ölçeği çocuk ve ergenlerde yaşam doyumunu değerlendirmek için yapılmıştır. ÇBÖYDÖ geçerlik ve güvenilirlik çalışması için 4., 5., 6., 7., ve 8. sınıfa devam eden 394 öğrenciye uygulanmıştır. İç tutarlılık güvenirligi, ölçüt-bağıntılı geçerlik ve yapı geçerliği kabul edilebilir düzeydedir. ÇBÖYDÖ test- tekrar test güvenirligi ($r = .82$) ve iç tutarlılığı ($r = .89$) bulunmuştur. Toplam madde korelasyonları ise 64 ile 78 arasında değişmektedir.

3.3.3. Akademik özyeterlik ölçeği (AÖYÖ)

Jinks ve Morgan (2003) tarafından orijinali İngilizce olarak geliştirilen ve kültürümüze uyarlaması Hüseyin Öncü tarafından yapılan bu ölçek, ilköğretim okulu Öğrencilerinin okul başarısıyla ilgili olabileceği düşünülen özyeterlik inancı hakkında bilgi edinmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu ölçeğin tasarlanma amacı

çocukların özyeterlik inançları ve akademik performansları arasındaki ilişki konusunda bilgi sahibi olmaktır. Ölçek 21 maddelik “4’lü Likert tipinde düzenlenmiştir bunlar; “tamamen katılıyorum: 4”, “oldukça katılıyorum: 3”, “biraz katılıyorum: 2”, “hiç katılmıyorum: 1” olarak puanlanmaktadır. Ölçekteki 7 madde (12,18 arası) ters yönden puanlanmaktadır. Ölçeğin genelinden alınabilecek en yüksek puan 84, en düşük puan ise 21’dir. Puanın yüksek olması çocuğun akademik özyeterlik inancının yüksek olduğu şeklinde değerlendirilmektedir. Akademik özyeterlik ölçeğinin faktör yapısını belirlemek amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucu 30 maddeden oluşan ölçekten, ölçeğin yapısına uymayan ya da birden fazla faktör de yük veren ve faktör yükü 32’nin altında olan 9 madde ölçekten çıkarılmıştır ve geriye kalan 21 Madde öz değeri 1’in üzerinde olan üç faktörlü bir yapı oluşturmuştur. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucu elde edilen bulgular, ölçeğin 21 maddelik halinin ilköğretim düzeyindeki öğrenciler için geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir (Öncü, 2012).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırma için evreni temsil edeceği düşünülen ve örnekleme oluşturan öğrenciler gönüllülük esasına göre seçilerek uygulanmıştır. Sorulara samimi cevaplar verilmesi istenmiştir. Doldurdukları anketlerin yapılan araştırma için kullanılacağı söylenmiştir.

Ölçekler uygulanırken belirli bir zaman sınırlaması yapılmamıştır. Bazı öğrenciler ölçekleri yarım saate doldururken bazılarının ölçekleri doldurması bir saati bulmuştur. Öğrenciler tereddüt ettikleri konularda sorular sormuşlar ve bu sorular araştırmacı tarafından bizzat cevaplanmıştır. Araştırma verileri; Nisan-Mayıs 2016 tarihleri arasında yapılmıştır.

Öğrencilere Kişisel bilgi formu, çocuk ve ergenlerde sosyal destek değerlendirme ölçeği, akademik özyeterlik ölçeği, çok boyutlu öğrenci yaşam doyumu ölçeği kısa formu uygulanmıştır. Bu ölçekler bilgisayarda istatistik işlemlerin yapılabilmesi için ayrı ayrı puanlanarak düzenlenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Veri toplama ölçekleri ile elde edilen veriler bilgisayar ortamına sayısal ifade olarak girilmiş ve bu veriler sosyal bilimler için istatistik paket programı (SPSS 18) kullanılarak istatistiksel sonuçlara dönüştürülmüştür.

Araştırmada kullanılan lme araçlarının normallik testi için kolmogorov smirnov testi yapılmış anlamlık değeri .05'den büyük olduğu için dağılım normal kabul edilmiştir. İki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi için pearson momentler çarpımı koralasyon katsayısı hesaplanmıştır. İki ortalama arasındaki farkın anlamlılığı için normal dağılan verilerde "t testi", ikiden fazla ortalama arasındaki farkın anlamlılığı için normal dağılan verilerde "One Way Anova - Tek Yönlü Varyans Analizi", gruplararasındaki farkın hangi gruplarında olduğunu ortaya koymak amacıyla Scheffe ve LSD testleri uygulanmıştır. Ayrıca Sosyal destek algısı, akademik zyeterlilik toplam ve alt leklerinin yaşam doyumunun yordama durumunu ortaya koymak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, öğrencilerden anket aracılığı ile toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Sosyal Destek, Akademik Özyeterlilik, Yaşam Doyumunu Ölçekleri ve Alt Ölçeklerinin Betimsel İstatistikleri

	ÖLÇEKLER	N	En az	En çok	Ortalama	Std.sapma
AKADEMİK ÖZ-YETERLİLİK	Yetenek	653	12	44	38,39	5,84
	Ortam	653	7	27	18,61	3,30
	Kalite	653	3	14	10,74	1,62
	Genel	653	39	77	59,74	6,55
SOSYAL DESTEK	Arkadaş desteği	653	23	50	37,60	5,31
	Aile desteği	653	21	60	44,84	6,77
	Öğretmen desteği	653	41	96	83,49	8,90
	Genel	653	114	198	355,94	17,14
YAŞAM DOYUMU	Aile	653	1	7	6,02	1,64
	Arkadaş ilişkileri	653	1	7	5,76	1,39
	Okul yaşantısı	653	1	7	5,53	1,49
	Kendinden memnun	653	1	7	5,73	1,35
	Yaşadığı çevre	653	1	7	5,54	1,62
	Genel	653	6	42	34,27	6,49

Akademik özyeterlilik alt ölçekleri madde sayılarının öğrencinin ortamı (7), eğitimin kalitesi (3), öğrencinin yeteneği (11), puan ortalamalarının oranlaması yapıldığında yetenek puanlarının diğerlerine göre daha yüksek çıktığı görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin akademik özyeterliliklerinde yeteneğin daha önemli olduğu belirtilebilir. Sosyal destek algısı alt ölçekleri puan ortalamalarının madde sayısı öğretmen desteği (10), aile desteği (11), arkadaş desteği (20), oranına bakıldığında öğretmen desteği ortalamaları puanlarının daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum öğrencilerin sosyal destek algısı için öğretmen desteğinin önemli bir unsur olduğunu göstermektedir.

Yaşam doyumunu alt ölçekleri madde sayıları (1) dir. Ölçek puan ortalamaları oranına bakıldığında aile yaşam doyumunu puanları diğerlerine göre daha yüksek

çıkıldığı görülmüştür. Bu bağlamda öğrencilerin aileden algıladıkları desteğinin daha çok önemsedikleri söylenebilir. Akademik özyeterlilik, sosyal destek algısı ve yaşam doyumu ölçekleri genel puan ortalamalarının madde sayısı ortalamasına bakıldığında öğrencilerin sosyal destek algısının daha yüksek çıktığı görülmüştür. Bu durum sosyal desteğin öğrenciler için önemli bir unsur olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Aile Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	2,651	.527		5.03	.000		
Aile Desteği	.036	.011	.183	3.32	.001	,264	,129
Öğretmen Desteği	.002	.013	.008	.152	.879	,116	,006
Toplam	.011	.006	.119	1.711	.088	,246	,067
R=0.28 R²=0.079							
F(3.649)=18.45 P=.000							

Sosyal destek algısı ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doyumu aile ölçeği puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir ($R=0.28$, $R^2=0.07$, $p<0.001$). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doyumu aile ölçeğindeki varyansın sadece % 8'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doyumu aile ölçeği üzerindeki görece önem sırası; aile desteği, toplam puan ve öğretmen desteğidir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece aile desteğinin yaşam doyumu aile ölçeği üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.1. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Arkadaş alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	2,651	.544		3,79	.000		
Aile Desteği	.031	.011	.152	3.32	.001	,110	,108
Öğretmen Desteği	.025	.014	.095	.152	.879	,141	,070
Toplam	.039	.006	.421	6.07	.000	,260	,231
R=0.28 R²=0.080							
F(3.649)=18.61 P=.000							

Sosyal destek algısı ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doyumu arkadaş ölçeği puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir ($R=0.28$, $R^2=0.08$, $p<0.001$). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doyumu arkadaş ölçeğindeki varyansın sadece % 8'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doyumu arkadaş ölçeği üzerindeki görece önem sırası; toplam puan, aile desteği ve öğretmen desteğidir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece aile

desteği ile toplam puanların yaşam doyumunu arkadaş olçeği üzerinde önemli (anlamalı) bir yordayıcı olduğu görölmektedir.

Tablo 4.2.2. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Okul Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	1.53	.581		2.62	.000		
Aile Desteği	.004	.012	.017	.299	.765	,156	,012
Öğretmen Desteği	.027	.015	-.097	1.18	.070	,215	,071
Toplam	.018	.007	.184	2.62	.009	,255	,103

R=0.26 R²=0.07

F(3.649)=16.34P=.000

Sosyal destek algısı ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doyumunu okul ölçeği puanları ile anlamalı ilişkiler göstermektedir (R=0.26, R²=0.07, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doyumunu okul ölçeğindeki varyansın sadece %7'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin yaşam doyumunu okul ölçeği üzerindeki görelİ önem sırası; toplam puan, aile desteği ve öğretmen desteğidir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece toplam puanların yaşam doyumunu okul ölçeği üzerinde önemli (anlamalı) bir yordayıcı olduğu görölmektedir.

Tablo 4.2.3. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Benlik Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	2,651	.644		2.65	.008		
Aile Desteği	.031	.013	.187	3.37	.001	,236	,131
Öğretmen Desteği	.025	.016	.107	2.01	.044	,169	,079
Toplam	.039	.008	.044	.65	.529	,235	,025

R=0.27 R²=0.7

F(3.649)=16.88 P=.000

Sosyal destek algısı ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doyumunu benlik ölçeği puanları ile anlamalı ilişkiler göstermektedir (R=0.27,R²=0.07, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doyumunu benlik ölçeğindeki varyansın sadece % 7'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doyumunu benlik ölçeği üzerindeki görelİ önem sırası; aile desteği, toplam puan ve öğretmen desteğidir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece aile desteği ile öğretmen desteği puanlarının yaşam doyumunu benlik ölçeği üzerinde önemli (anlamalı) bir yordayıcı olduğu görölmektedir.

Tablo 4.2.4.Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Yaşanılan Çevre Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	2,060	.644		3.20	.001		
Aile Desteği	.002	.013	.010	.186	.853	,143	,007
Öğretmen Desteği	.003	.016	.008	.157	.876	,134	,006
Toplam	.021	.008	.196	2.77	.006	,209	,108

R=0.28 R²=0.7
F(3.649)=11.86 P=.000

Sosyal destek algısı ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doyumu yaşanılan çevre ölçeği puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.26, R²=0.07, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doyumu çevre ölçeğindeki varyansın sadece % 7'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin yaşam doyumu yaşanılan çevre ölçeği üzerindeki görece önem sırası; toplam puan aile desteği ve öğretmen desteğidir.

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece toplam puanlarının yaşam doyumu yaşanılan çevre ölçeği üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.5. Öğrencilerin Sosyal Destek Algısı ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doyumu Toplam Puanlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	11,637	2.485		4.67	.000		
Aile Desteği	.081	.053	.084	1.56	.119	,259	,061
Öğretmen Desteği	.063	.063	.052	.998	.318	,223	,039
Toplam	.107	.029	.249	3.65	.000	,337	,142

R=0.34 R²=0.12
F(3.649)=28.76 P=.000

Sosyal destek algısı ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doyumu ölçeği toplam puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.34, R²=0.12, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doyumu ölçeğindeki toplam varyansın sadece %12'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin yaşam doyumu ölçeği toplam puanları üzerindeki görece önem sırası; toplam puan, aile desteği ve öğretmen desteğidir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece toplam puanlarının yaşam doyumu ölçeği toplam genel puan üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.6. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Aile Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	3,399	.541		6.29	.000		
Aile Desteği	.056	.017	.137	-30.34	.001	-,057	-,130
Öğretmen Desteği	.032	.035	.038	.915	.361	,151	,036
Toplam	.056	.009	.270	6.18	.000	,241	,236

R=0.28 R²=0.08
F(3.649)=18.50 P=.000

Akademik özyeterlilik ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doymu aile ölçeği puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.28, R²=0.08, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doymu aile ölçeğindeki varyansın sadece % 8'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doymu aile ölçeği üzerindeki görece önem sırası; toplam puan, yetenek ve öğrencinin ortamıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece genel puanların ve yetenek ölçeği puanlarının yaşam doymu aile ölçeği üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.7. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Arkadaş Alt Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	3,104	.567		5.48	.000		
Aile Desteği	.025	.018	.059	-1.41	.158	-,002	-,055
Öğretmen Desteği	.048	.036	.056	1.33	.184	,137	,052
Toplam	.043	.009	.204	4.61	.000	,206	,178

R=0.22 R²=0.05
F(3.649)=17.37 P=.000

Akademik özyeterlilik ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doymu arkadaş ölçeği puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.22, R²=0.05, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doymu arkadaş ölçeğindeki varyansın sadece % 5'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doymu arkadaş ölçeği üzerindeki görece önem sırası; toplam genel puan, yetenek ve öğrencinin ortamıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece genel puanların yaşam doymu arkadaş ölçeği üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.8. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Okul yaşantısı Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	1,212	.565		2.15	.032		
Aile Desteği	.093	.018	.207	-5.32	.000	-,090	-,204
Öğretmen Desteği	.061	.036	.067	1.68	.093	,234	,066
Toplam	.090	.009	.298	9.63	.000	,357	,353

R=0.42 R²=0.18
F(3.649)=46.26 P=.000

Akademik özyeterlilik ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doymu okul yaşantısı ölçeği puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.42, R²=0.18, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doymu okul yaşantısı ölçeğindeki varyansın sadece %18'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doymu okul yaşantısı ölçeği üzerindeki görelî önem sırası; genel puan, yetenek ve öğrencinin ortamıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sadece genel ve yetenek puanlarının yaşam doymu okul yaşantısı üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.9. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Benlik Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	1,888	.644		2.93	.003		
Aile Desteği	.087	.020	.174	-4.34	.000	-,103	-,168
Öğretmen Desteği	.124	.041	.122	2.99	.003	,242	,116
Toplam	.069	.011	.276	6.46	.000	,265	,246

R=0.35 R²=0.12
F(3.649)=29.60 P=.000

Akademik özyeterlilik ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doymu benlik algısı ölçeği puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.35, R²=0.12, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doymu benlik ölçeğindeki varyansın sadece %12'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doymu benlik algısı üzerindeki görelî önem sırası; toplam genel puan, yetenek ve öğrencinin ortamıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise üç değişkeninde yaşam doymu benlik algısı üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.10. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Yaşanılan Çevre Ölçeğinin Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	2,457	.653		3.76	.000		
Aile Desteği	.047	.020	.097	-2.33	.020	-,060	-,091
Öğretmen Desteği	.135	.042	.135	3.21	.001	,208	,125
Toplam	.042	.011	.171	3.88	.000	,189	,151

R=0.25 R²=0.07
F(3.649)=15.32 P=.000

Akademik özyeterlilik ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doymu yaşanılan çevre puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.25, R²=0.07, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doymu yaşanılan çevre ölçeğindeki varyansın sadece % 7'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin yaşam doymu yaşanılan çevre üzerindeki görece önem sırası; toplam genel puan, öğrencinin ortamı ve yeteneğidir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise üç değişkeninde yaşam doymu yaşanılan çevre üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.11. Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve alt Ölçeklerinin Yaşam Doymu Ölçeği Toplam Puanların Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	14,314	2.450		5.84	.000		
Aile Desteği	.391	.076	.199	-5.13	.000	-,097	-,198
Öğretmen Desteği	.485	.158	.121	3.07	.002	,278	,120
Toplam	.369	.041	.372	9.05	.000	,353	,335

R=0.43 R²=0.18
F(3.649)=48.90 P=.000

Akademik özyeterlilik ve alt ölçeklerinin birlikte öğrencilerin yaşam doymu ölçeği genel puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.43, R²=0.18, p<0.001). Adı geçen üç değişken birlikte yaşam doymu ölçeğindeki toplam varyansın sadece % 18'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin yaşam doymu ölçeği genel puanları üzerindeki görece önem sırası; toplam genel puan, yetenek ve öğrencinin ortamıdır. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise üç değişkenin de yaşam doymu genel toplam puan üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.2.12.Öğrencilerin Akademik Özyeterlilik ve Sosyal Destek Puanlarının Yaşam Doyumunu Ölçeği Puanlarına Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Std.Hata	Beta	t	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	1.09	2.85		8.38	.000		
Akademik özyeterlilik	.286	.066	.291	8.36	.000	-,353	-,301
Sosyal Desteği	.116	.016	.271	7.49	.002	,337	,282

R=0.44 R²=0.19
F(3.649)=78.39 P=.000

Akademik özyeterlilik ve sosyal destek ölçeği puanları birlikte öğrencilerin yaşam doyumunu ölçeği toplam puanları ile anlamlı ilişkiler göstermektedir (R=0.44, R²=0.19, p<0.001). Adı geçen iki değişken birlikte yaşam doyumunu ölçeğindeki toplam varyansın sadece %19'unu açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşam doyumunu ölçeği toplam puanları üzerindeki görece önem sırası; akademik özyeterlilik ve sosyal destektir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise iki değişkenin de yaşam doyumunu ölçeği toplam puan üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3. Yaşam Doyum Ölçeği Puanları ile Akademik Özyeterlilik ve Sosyal Destek Ölçeği Puanlarının Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları

ÖLÇEKLER	Akademik Öz Yeterlilik	Sosyal Destek	Yaşam Doyum
Akademik Özyeterlilik	r	0,22	0,35
	p	0,000*	0,000*
Sosyal Destek	r	1	0,33
	p		0,000*
Yaşam Doyum	r		1
	p		

Yaşam doyum ölçeği puanları ile akademik özyeterlilik ölçeği puanı arasındaki ilişki (0,35), yaşam doyum ölçeği puanları ile sosyal destek ölçeği puanı arasındaki ilişki (0,33) olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin yaşam doyum algıları ile akademik özyeterlilik arasında sosyal desteğe göre daha yüksek ilişki bulunmaktadır.

Akademik özyeterlilik ölçeği puanları ile sosyal destek ölçeği puanı arasındaki ilişki (0,22), akademik özyeterlilik ölçeği puanları ile yaşam doyum ölçeği puanı arasındaki ilişki (0,35) olarak hesaplanmıştır. Akademik özyeterlilik ve yaşam doyum arasında sosyal desteğe göre daha yüksek ilişki bulunmaktadır.

Sosyal destek ölçeği puanları ile yaşam doyum ölçeği puanı arasındaki ilişki (0,33), sosyal destek ölçeği puanları ile akademik özyeterlilik puanı arasındaki ilişki

(0,22) olarak hesaplanmıştır. Sosyal destek ve yaşam doyum arasında akademik özyeterliliğe göre daha yüksek ilişki bulunmaktadır.

Tablo 4.3.1. Yaşam Doyum Ölçeği Puanları ile Sosyal Destek Ölçeği Alt Boyutlarından Arkadaş, Aile, Öğretmen Desteği Puanının Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları

ÖLÇEKLER		Yaşam Doyum	Arkadaş Desteği	Aile Desteği	Öğretmen Desteği
Yaşam Doyum	r	1	0,24	0,25	0,22
	p		0,000*	0,000*	0,000*
Arkadaş Desteği	r		1	0,26	0,33
	p			0,000*	0,000*
Aile Desteği	r			1	0,18
	p				0,000*
Öğretmen Desteği	r				1
	p				

Öğrencilerin yaşam doyum ölçeği puanları ile arkadaş desteği puanı arasındaki ilişki (0,24), aile desteği puanı ile arasındaki ilişki (0,25), öğretmen desteği puanı ile arasındaki ilişki (0,22), olarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre yaşam doyumunun aile ve arkadaş desteği arasında daha yüksek ilişki bulunmaktadır.

Tablo 4.3.2. Yaşam Doyum Puanları ile Akademik Özyeterlilik Ölçeği Yetenek, Ortam, Eğitimin Kalitesi Puanlarının Pearson Korelasyon Katsayısı Sonuçları

ÖLÇEKLER		Yaşam D.	Yetenek	Ortam	Kalite
Yaşam Doyum	r	1	0,37	-0,09	0,27
	p		0,000*	0,013*	0,000*
Yetenek	r		1	-0,18	0,19
	p			0,000*	0,000*
Ortam	r			1	-0,12
	p				0,002*
Eğitim Kalitesi	r				1
	p				

Yaşam doyum ölçeği puanları ile yetenek puanı ile arasındaki ilişki (0,37), öğrencinin ortam puanı ile arasındaki ilişki (-0,09), Eğitimin kalitesi puanı ile arasındaki ilişki (0,27), olarak hesaplanmıştır.

Elde edilen sonuçlara göre yaşam doyumunun yetenek ve eğitimin kalitesi arasında daha yüksek ilişki bulunmakla beraber öğrencinin ortamı arasında daha düşük ilişki bulunmaktadır.

Tablo 4.4. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	P
Aile Desteği	Kız	342	45,31	6,55	-2,07	0,038
	Erkek	311	44,41	6,96		

P<.05

Öğrencilerin aile desteği ölçeğinden elde edilen puanlar cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,038, p<.05]. Kız öğrencilerin aile desteği puanları ortalaması (\bar{x} =45,31), erkek öğrencilerin aile desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =44,41) daha yüksektir. Bu sonuca göre kız öğrencilerin aile destek algısı erkek öğrencilere göre daha fazla olduğunu söylenebilir.

Tablo 4.4.1. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Sınıf	N	\bar{X}	SS	t	P
Aile Desteği	5. sınıf	346	45,36	6,91	2,11	0,035
	8. sınıf	307	44,24	6,55		

P<.05

Öğrencilerin aile desteği ölçeğinden elde edilen puanlar sınıfın düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,035, p<5]. 5. sınıfta olan öğrencilerin aile desteği puanları ortalaması (\bar{x} =45,36), 8. sınıfta olan öğrencilerin aile desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =44,24) daha yüksektir. Bu sonuca göre 8. sınıf düzeyi öğrencilerde aile sosyal destek algısının düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.2. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteği Puanlarının Anne-Baba Birlikteliğine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Anne-Baba Birliktelik	N	\bar{X}	SS	t	P
Aile Desteği	Birlikte	620	44,97	6,79	2,24	0,025
	Boşanmış	33	42,27	5,68		

P<.05

Öğrencilerin aile desteği ölçeğinden elde edilen puanlar anne-baba Birlikteliğe göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,025, p<.05]. Anne-baba birlikte olan öğrencilerin aile desteği puanları ortalaması (\bar{x} =44,97), anne-baba boşanmış olan öğrencilerin aile desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =42,27) daha yüksektir. Bu sonuca göre anne-babası birlikte olan öğrencilerin aile desteği algısı anne-babası boşanmış olanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.3. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Cinsiyet Durumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	P
Arkadaş Desteği	Kız	342	74,41	8,89	2,79	0,005
	Erkek	311	72,47	8,80		

P<.05

Öğrencilerin arkadaş desteği elde edilen puanlar cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,005, p<.05]. Kız öğrencilerin arkadaş desteği puanları ortalaması (\bar{x} =74,41), erkek öğrencilerin arkadaş desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =72,47) daha yüksektir. Bu sonuca göre kız öğrencilerin arkadaş desteği algısı erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.4. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Sınıf	N	\bar{X}	SS	t	P
Arkadaş Desteği	5. sınıf	346	72,29	8,78	0,52	0,002
	8. sınıf	346	73,66	9,03		

P<.05

Öğrencilerin arkadaş desteği ölçeğinden elde edilen puanlar sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,002, p>.05]. 8. sınıf olan öğrencilerin arkadaş desteği puanları ortalaması (\bar{x} =73,66), 5. sınıf olan öğrencilerin arkadaş desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =72,29) daha yüksektir. Bu sonuca göre 8. sınıf olan öğrencilerin arkadaş desteği algısı 5. sınıfta olan öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.5. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Anne-Baba Birliktelik Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Anne-Baba Birliktelik	N	\bar{X}	SS	t	P
Arkadaş Desteği	Birlikte	620	70,63	8,87	1,71	0,003
	Boşanmış	33	73,90	9,06		

P<.05

Öğrencilerin arkadaş desteği ölçeğinden elde edilen puanlar, anne-baba birlikteliğe göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,003, p>.05]. Anne-baba boşanmış olan öğrencilerin, arkadaş desteği puanları ortalaması (\bar{x} =73,63), anne-baba birlikte olan öğrencilerin, arkadaş desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =70,90) daha yüksektir. Bu sonuca göre, anne-baba boşanmış olan öğrencilerin

arkadaş desteği algısı, anne-baba birlikte olan öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.6. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	P
Öğretmen Desteği	Kız	342	37,63	5,07	0,31	0,071
	Erkek	311	37,66	5,52		

P>.05

Öğrencilerin öğretmen desteği ölçeğinden elde edilen puanlar cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir [t(653)=0,071, p<.05]. Kız öğrencilerin öğretmen desteği puanları ortalaması (\bar{x} =37,66), erkek öğrencilerin öğretmen desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =37,63) daha yüksek olmasına rağmen öğretmen desteği ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 4.4.7. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Sınıf	N	\bar{X}	SS	t	P
Öğretmen Desteği	5. sınıf	346	38,47	5,02	4,495	0,000
	8. sınıf	307	36,62	5,46		

P<.05

Öğrencilerin öğretmen desteği ölçeğinden elde edilen puanlar sınıf düzeyine göre, anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,000, p<.05]. 5. sınıf öğrencilerin öğretmen desteği puanları ortalaması (\bar{x} =38,47), 8. sınıf öğrencilerin öğretmen desteği puanları ortalamasından (\bar{x} =36,62) daha yüksektir. Bu sonuca göre, 5. sınıf öğrencilerin öğretmen desteği algısı 8. sınıf öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.8. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Anne-Baba Birliktelik Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait t-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Anne-Baba Birliktelik	N	\bar{X}	SS	t	P
Öğretmen Desteği	Birlikte	620	37,49	5,33	-2,331	0,020
	Boşanmış	33	39,69	4,44		

P<.05

Öğrencilerin öğretmen desteği ölçeğinden elde edilen puanlar anne-baba birlikteliğe göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,020, p<.05]. Anne-baba boşanmış olan öğrencilerin öğretmen desteği puanları ortalaması (\bar{x} =39,69),

anne-baba birlikte olan öğrencilerin öğretmen desteği puanları ortalamasından ($\bar{x}=37,49$) daha yüksektir. Bu sonuca göre anne-baba boşanmış olan öğrencilerin öğretmen desteği algısı anne-babası birlikte olan öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.9. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Karne Not Ortalaması Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Karne Not Ort.	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
	0-44	3	34,00	6,92			
	45-54	18	34,00	3,77			
Aile Desteği	55-69	90	37,12	5,34	2,49	0,042	(2-5)
	70-84	284	37,72	5,08			
	85-100	258	37,93	5,53			

P<.05

Öğrencilerin aile desteği ölçeğinden elde edilen puanlar karne not ortalamasına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,042, p<.05]. Öğrencilerin aile desteği karne not ortalamasına ilişkin farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki farklılık anlamlı olan, karne not ortalaması 85-100 öğrencilerin puanı ($\bar{x}=37,97$), karne not ortalaması 45-54 olan öğrencilerin puanından ($\bar{x}=34,00$) daha yüksektir. Bu sonuca göre karne not ortalamaların artması öğrencilerde aile desteğinin sebep olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.10. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Karne Not Ortalaması Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Karne Not Ort.	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
	0-44	3	68,00	10,81			
	45-54	18	70,44	9,35			
Arkadaş Desteği	55-69	90	71,02	8,31	3,09	0,015	(3-4)
	70-84	284	73,98	8,36			(3-5)
	85-100	258	74,09	9,45			

P<.05

Öğrencilerin arkadaş desteği ölçeğinden elde edilen puanlar Karne Not ortalamasına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,015, p<05]. Öğrencilerde arkadaş desteğinin karne not ortalamasına ilişkin farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki

farklılık anlamlı olan, karne not ortalaması 85-100 öğrencilerin puanı ($\bar{X}=74,09$), karne not ortalaması 55-69 olan öğrencilerin puanından ($\bar{X}=71,02$) daha yüksektir. Bu sonuca göre karne not ortalamaların artması öğrencilerde arkadaş desteğinin sebep olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.11. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteği Karne Not Ortalaması Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Karne Not Ort.	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
Öğretmen Desteği	0-44	3	34,00	6,92	2,91	0,021	(2-3)
	45-54	18	34,00	3,77			
	55-69	90	37,12	5,34			
	70-84	284	37,72	5,08			
	85-100	258	37,93	5,53			

P<.05

Öğrencilerin öğretmen desteği ölçeğinden elde edilen puanlar karne not ortalamasına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,015, p<05]. Öğrencilerde öğretmen desteğinin karne not ortalamasına ilişkin farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki farklılık anlamlı olan, karnesindeki not ortalaması 85-100 öğrencilerin puanı ($\bar{X}=37,93$), karne not ortalaması 55-69 olan öğrencilerin puanından ($\bar{X}=34,00$) daha yüksektir. Bu sonuca göre öğrencilerin karne not ortalamaların artması öğretmen desteğinin sebep olduğu söylenebilir.

Tablo 4.4.12. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Ailenin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Gelir Durumu	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
Aile Desteği	1000 TL ve Altı	111	43,26	7,25	0,78	0,005	(1-4)
	1000-2000 TL	285	44,78	6,34			
	2000-4000 TL	216	44,96	6,87			
	4000 TL ve Üstü	41	45,41	7,72			

P>.05

Öğrencilerin aile desteği ölçeğinden elde edilen puanlar, ailenin gelir durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,005, p<05]. Öğrencilerin aile desteği ölçeğinin gelir durumuna ilişkin farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki farklılık anlamlı

olan, gelir durumu 4000 TL ve üstü olan öğrenci ailelerin puanları ($\bar{x}=37,93$), gelir durumu 1000 TL ve altı olan öğrenci ailelerinin puanlarından ($\bar{x}=43,26$) daha yüksektir. Bu sonuca göre ailenin gelir durumu yükseldikçe öğrencilerde aile desteğinin yükseldiği söylenebilir.

Tablo 4.4.13. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Ailenin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Gelir Durumu	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
Arkadaş Desteği	1000 TL ve Altı	643	72,00	8,89	0,47	0,012	(1-4)
	1000-2000 TL	2	78,50	0,70			
	2000-4000 TL	6	73,00	8,41			
	4000 TL ve Üstü	2	73,49	21,21			

P<.05

Öğrencilerin arkadaş desteği ölçeğinden elde edilen puanlar, ailenin gelir durumu göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,012, p<.05]. Öğrencilerin arkadaş desteği, ailenin gelir durumuna ilişkin farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki farklılık anlamlı olan, gelir durumu 4000 TL ve üstü olan öğrenci ailelerin puanları ($\bar{x}=73,49$), gelir durumu 1000 TL ve altı olan öğrenci ailelerinin puanlarından ($\bar{x}=72,00$) daha yüksektir. Bu sonuca göre ailenin gelir durumu yükseldikçe öğrencilerde arkadaş desteğinin yükseldiği söylenebilir.

Tablo 4.4.14. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteğinin Ailenin Gelir Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Gelir Durumu	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
Öğretmen Desteği	1000 TL ve Altı	111	37,17	5,61	2,816	0,028	(1-4)
	1000-2000 TL	285	37,29	5,09			
	2000-4000 TL	216	37,42	5,44			
	4000 TL ve Üstü	41	38,58	4,91			

P<.05

Öğrencilerin öğretmen desteği ölçeğinden elde edilen puanlar, ailenin gelir durumu göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,028, p<.05]. Öğrencilerde öğretmen desteğinin gelir durumuna ilişkin farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki farklılık anlamlı olan, gelir durumu 4000 TL ve üstü olan öğrenci ailelerin puanları ($\bar{x}=38,58$), gelir durumu

1000 TL ve altı olan öğrenci ailelerinin puanlarından ($\bar{x}=37,17$) daha yüksektir. Bu sonuca göre ailenin gelir durumu yükseldikçe öğrencilerde öğretmen desteğinin yükseldiği söylenebilir.

Tablo 4.4.15. Öğrencilerin Sosyal Aile Desteğinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
	0	36	156,69	14,59			
Aile Desteği	1-2	427	156,52	14,99	0,40	0,031	(1-3)
	Daha Fazla	190	154,66	15,56			

P<.05

Öğrencilerin aile desteği ölçeğinden elde edilen puanlar, kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,031, p<05]. Öğrencilerde aile desteğinin kardeş sayısına göre farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki farklılık anlamlı olan, kardeş sayısı sıfır (0) olanların ($\bar{x}=156,69$), kardeş sayısı üç ve daha fazla olanlara ($\bar{x}=154,66$) göre daha yüksektir. Bu sonuca göre ailenin kardeş sayısı yükseldikçe öğrencilerde aile desteğinin düştüğü söylenebilir.

Tablo 4.4.16. Öğrencilerin Sosyal Arkadaş Desteğinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	SS	F	P	LSD
	0	36	73,02	8,85			
Arkadaş Desteği	1-2	427	71,77	8,55	0,63	0,029	(1-3)
	Daha Fazla	190	70,94	9,65			

P<.05

Öğrencilerin arkadaş desteği ölçeğinden elde edilen puanlar, kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir [t(653)=0,029, p<.05]. Öğrencilerde arkadaş desteğinin kardeş sayısına göre farklılaşmanın kaynağını belirlemeye yönelik yapılan LSD testi sonucunda gruplar arasındaki farklılık anlamlı olan, kardeş sayısı sıfır olanların ($\bar{x}=73,02$), kardeş sayısı 3 ve daha fazla olanlara ($\bar{x}=70,94$) göre daha yüksektir. Bu sonuca göre öğrencinin kardeş sayısı yükseldikçe arkadaş desteğinin düştüğünü söylenebilir.

Tablo 4.4.17. Öğrencilerin Sosyal Öğretmen Desteği Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna Ait Anova-Testi Sonuçları

Sosyal Destek	Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	SS	F	P
	0	36	5,75	1,57		
Öğretmen Desteği	1-2	427	6,07	1,22	0,59	0,553
	Daha Fazla	190	5,94	1,54		

P>.05

Öğrencilerin öğretmen desteği ölçeğinden elde edilen puanlar kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir [t(653)=0,553, p>.05]. Öğrencilerde öğretmen desteğinin 1-2 kardeş sayısı puanları (\bar{x} =6,07), daha fazla kardeş sayısı olan öğrencilerin puanlarından (\bar{x} =5,94) daha yüksek olmasına rağmen öğretmen sosyal desteği ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Akademik özyeterlilik ölçeklerinin betimsel istatistikleri göre öğrencilerde yeteneğin önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Öğrenciler, kendilerini iyi notlar almada, okumada, ödevleri kolaylıkla yapmada ve derslerde başarılı bulmaktadır. Dolayısıyla öğrencinin yeteneğine olan inancı, eğitim kalitesi ve ortamından daha yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Bong ve Clark'ın (1999) araştırmalarındaki bulgulara benzer nitelikler taşımaktadır. Kendilerini yetenekli olarak gören bireylerin akademik özyeterlilik düzeyinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Betimsel istatistikler öğrencilerde öğretmen desteğinin önemli bir unsur olduğunu göstermiştir. Bu durum öğrencilerin model aldığı öğretmenin kendini sevdiğini, kendisine değer verdiğini aile ve arkadaş desteklerinden daha çok önemsedikleri söylenebilir. Bulgularımıza benzer çalışmalar, Armsden ve Greenberg (1987), akademik başarı ve sosyal destek arasındaki ilişkiye dönük yaptığı araştırmasında; sınıf değişikliği yaşayan, sınıf öğretmeni ve arkadaşlarından uzak kalan öğrencilerin başarı grafiklerinde önemli bir düşüş olduğunu gözlemiştir. Marchand, Paulson ve Rothlisberg (2001), öğretmen desteğinde sağlanan güçlü destek ve olumlu tutum aile ve arkadaş desteğinden daha çok okul başarısında itici güç olduğunu vurgulamışlardır. Yıldırım (1999) tarafından yapılan alınyazın taraması sonucunda, öğretmen desteğinin aile ve arkadaş desteğinden daha çok akademik başarıyı manidar olarak yordadığı görülmüştür.

Yaşam doyumu ölçeklerinin betimsel istatistikleri göre öğrencilerin aile memnuniyeti önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Bu durum Anne ve babanın çocuklarıyla arasında kurulan sıcak, güvene dayalı yakın ilişki öğrencinin yaşam doyumunu artırdığı söylenebilir. Şimşek (2010) yaptığı araştırmasında, yatılı okulda kalan öğrenci ile ailesi yanında kalan öğrencilerin akran ilişkisi, sosyal destek algıları ve yaşam doyumlarının incelenmesi çalışması sonucunda, ailesi yanında kalan

ergenlerin okuldan aldıkları yaşam doyumu düzeylerinin YİBO' da kalan öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Erim (2001) araştırmasında, ailesinin yanında kalan ergenlerin yetiştirme yurdunda kalan ergenlere göre daha fazla aile yaşam doyumuna sahip olduğunu saptamıştır. Ak ve Sayıl (2006) ise yaptıkları çalışmada, aileden uzak ve yatılı okuyan öğrencilerin, daha fazla davranış problemleri gösterdiklerini, aile yaşam doyumunu daha az algıladıkları ve okula uyumda daha fazla zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin sosyal destek algısını, akademik özyeterlilik ve yaşam doyumu için önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Aile, arkadaş ve öğretmenleriyle sağlıklı iletişim kuran öğrencilerin yaşam doyumu ve akademik özyeterlilikleri düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Literatürler incelendiğinde, Erdeğer (2001) tarafından lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, akademik başarıları yüksek olan ergenlerin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin de yüksek olduğu bulunmuştur. Baştürk (2002), lise öğrencilerinin ailelerinden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyi ile akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışma sonucunda, algılanan sosyal destek düzeyi arttıkça akademik başarı ve yaşam doyumu düzeyinin de yükseldiğini saptamıştır. Yıldırım ve Ergene (2003) tarafından yapılan çalışmada, sınav kaygısı, aile, arkadaş ve öğretmenden algılanan sosyal desteğin lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarını ne derecede yordadığı incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, sosyal destek kaynakları olan aile desteği ve öğretmen desteğinin akademik başarıyı artırdığını belirtmiştir. Ayrıca Nicpon ve Megan (2007) tarafından yapılan çalışmada, sosyal destek düzeyi yüksek olan öğrencilerin yaşam doyumu ve akademik başarılarının da yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yapılan çalışmada, sosyal desteğinin yaşam doyumu aile üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Öğrencinin aile desteği yaşam doyumunu etkilemesi kaçınılmazdır. Öğrenci bu desteği sağlayamadığı zaman yaşam doyumu düzeyi düşebilir. Karşılaştığı sorunlarının çözümünde başarısızlığa uğrayabilir. Ailesinde sağlıklı iletişim kuran, duygusal gereksinimleri karşılayan öğrencilerin algıladığı yaşam doyumu düzeyi daha yüksek olduğu söylenebilir. Henry-Tolan ve Gorman-Smith (2001), lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, ailenin disiplin anlayışı, esnekliği, ebeveynin desteği gibi özelliklerle ilgili olarak yaşam doyumu aile ilişkisini incelemişlerdir. Sonuçlar, söz konusu aile ve ebeveyn

özelliklerinin ergenlerin yaşam doyumları üzerinde önemli bir yordayıcı olduğunu saptamışlardır. Çivitçi (2007) tarafından yapılan araştırmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Wentzel (1998), aileden algılanan sosyal destek ile çocukta görülen sıkıntılar arasında negatif ilişki olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular yapılan araştırma sonuçları ile tutarlıdır.

Yapılan araştırma aile desteği ve genel puanların arkadaştan algılanan yaşam doyumunu üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Arkadaş desteğinin bireyin sosyalleşmesini sağlayan önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ailenin öğrencinin arkadaş edinmesini desteklediğini ve arkadaş çevresiyle olan iletişiminin iyi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla kişilerin arkadaşlarıyla olan sosyal münasebeti kişinin yaşam doyumunu artırdığı söylenebilir. Wentzel (1998) yaptığı çalışmada, daha fazla arkadaşına sahip kişilerin toplum yanlısı olduğunu ve buna bağlı olarak yaşam doyumunu da olumlu yönde etkilediğini saptamıştır. Arslan, Hamarta ve Saygın (2010)'ın yaptığı araştırmasında, yaşam doyumunu arkadaş çevresinden algılanan sosyal desteğin duygusal sıkıntılarla negatif ilişkili olduğunu saptamışlardır.

Aile ve öğretmen sosyal desteği puanlarının yaşam doyumunu benlik üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Ailenin ve öğretmenin öğrenciyi destekleyici olması ve sağlıklı iletişim kurması onun yaşam doyumunun benlik algısında olumlu etkisi olduğu söylenebilir. Chalise, Saito, Takahashi ve Kai (2007) genç yetişkin üzerinde yürüttükleri araştırmalarında, aile desteğinin ve öğretmen tutumunun öğrencinin benlik algısı üzerinde olumlu ve yüksek bir ilişki olduğunu saptamışlardır.

Sosyal destek kaynakları puanlarının okul yaşam doyumunu üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Ailesinin ve çevresinin desteğini hisseden ve sosyal kaynaklarla arasındaki ilişkileri güçlü olan öğrencilerin okuldan algıladıkları yaşam doyumunun daha fazla olduğu söylenebilir. Çam ve Artar (2014) araştırmasında, ailesi yanında devam eden öğrencilerin yatılı kalan öğrencilere göre okula karşı daha istekli ve akademik olarak daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular öğrencinin algıladığı sosyal destek düzeyi, okul yaşam doyumunu artırdığı sonuçları ile tutarlıdır.

Sosyal destek kaynakları puanlarının, yaşam doyumunu yaşanan çevre üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Öğrencinin ailesi,

arkadaşı ve öğretmen desteği çevreye uyumunu ve yaşam aktiviteleri artırır bu da kişiyi mutlu eder. Dolayısıyla öğrencinin algıladığı sosyal destek düzeyi yaşadığı çevresinde yaşam doyumunu da artırdığı söylenebilir. Erim (2001) araştırmasında, sosyal destek algısı yüksek olan ergenlerin, yetiştirme yurdunda kalan ergenlere göre daha fazla çevreden sosyal destek algıladığını bunun sonucunda yaşanan çevrenin yaşam doyumunu artırdığını belirtmiştir. Ak ve Sayıl (2006) ise yaptıkları araştırmalarında, yatılı öğrencilerin, sosyal destek üyelerinden daha az destek algıladıkları, diğer öğrencilere göre daha fazla davranış problemleri gösterdiklerini ve yaşanan çevreye uyumda daha fazla zorlandıklarını saptamışlardır. Bu bulgular yapılan araştırma sonuçları ile tutarlıdır.

Sosyal destek algısı genel puanlarının yaşam doyumunu üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Sosyal destek, bireyin ailesi, arkadaşları veya yaşamındaki önemli destek kaynaklarından alınan her türlü yardım ve destek anlamı taşımaktadır. Dolayısıyla sosyal destek algısı öğrencinin fiziksel ve zihinsel gelişimde kısaca tüm yaşantısında önemlidir. Bozoğlan (2014), algılanan sosyal desteğin yaşam doyumunu ile pozitif yönde ilişkili olduğunu bulmuştur. Sosyal destek algısı yüksek olan kişilerin, hayatının her alanlarında yaşam doyumunu ve yaşam kalitesini olumlu bir biçimde etkilediğini belirtmiştir.

Yapılan çalışmada, akademik özyeterliliklerin yaşam doyumunu aile üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Aile, çocuğun hayatında önemli bir etkiye sahiptir. Sağlıklı aile ortamında yetişen, ailesiyle iletişimi güçlü olan kişilerin akademik özyeterlilik algısı oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Telef (2011), öğrencilerin aile yaşam doyumunu ve akademik özyeterlilikle ilgili çalışmada, akademik özyeterlilikleri yüksek olan öğrencilerin ailesinden daha fazla maddi ve manevi destek aldıklarını belirtmiştir.

Akademik özyeterlilik puanların yaşam doyumunu arkadaş üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Çevik (2010) çalışmasında, ergenin arkadaşları ile ilişkileri yaşamında önemli bir yere sahiptir. Sağlıklı arkadaşlık kurabilen, sosyal çevresi geniş ve sosyal ilişkileri iyi olan bir ergen, akademik özyeterliliği de yüksek olduğu söylenebilir. Baştürk (2002), akademik özyeterlilik algıları yüksek olan öğrencilerin arkadaş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı olduğunu tespit etmiştir.

Öğrencilerin akademik özyeterlilikleri genel ve yetenek puanlarının yaşam doyumu okul yaşantısı üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yaşamların büyük kısmını okulda geçirmektedir. Okul çevresi öğretmen ve arkadaşlarıdır. Dolayısıyla okulun imkânlarının fazla olması, öğretmen ve arkadaşları ile sağlıklı iletişim kuran, akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin okuldan algıladığı yaşam doyumu düzeyinin de buna bağlı olarak arttığı söylenebilir. Gilman ve Huebner (2006), ergenlerde akademik özyeterlilikleri arttıkça okul yaşam doyumun arttığını gösteren araştırmaları bu çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Dost (2007)'de yaptığı çalışmada, akademik başarısını yüksek olan üniversite öğrencilerin okul yaşam doyumunun daha fazla olduğunu saptamıştır.

Araştırma sonuçları incelendiğinde akademik özyeterliliğin yaşam doyumu benlik üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sosyal destek kaynaklarından edindikleri desteğin iyi olması ve çevresel şartların olumlu yönde olması, öğrenciyi başarılı kılabilir. Öğrencilerin yapabilme azmi ve başarısı kendisini iyi hissetmesini sağlar. Buna bağlı olarak akademik özyeterliliğin öğrenciler de benlik algısını artırdığı söylenebilir. İlgili çalışmalarda Liu, Kaplan ve Risser (1992), akademik özyeterlilik ile benlik algısı arasında pozitif ilişki olduğunu saptamışlardır. Akademik özyeterlilik arttıkça benlik algısının da arttığı benlik algısının yaşam doyumuna katkısının fazla olduğunu saptamışlardır. Vardarlı (2005) yaptığı çalışmasında, yüksek benlik algısı ile genel akademik özyeterlilik arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Benlik algısının akademik özyeterliliğin yordayıcısı olduğunu ve ilköğretim öğrencilerinin benlik algısı yükseldikçe akademik özyeterliliklerinin de yükseldiğini belirtmiştir.

Öğrencilerin akademik özyeterlilikleri yaşanılan çevre üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Yaşanılan çevrede ailelerin çocuklarına daha fazla imkân ve sosyal destekte bulunmaları veya öğrencinin çevreyi sevmelerinden kaynaklanmış olabileceği söylenebilir. Sevilmiş ve Şirin'e (2016) göre ergenlerin yaşamlarının çoğunu geçirmiş oldukları yere göre akademik özyeterlilikte anlamlı farklılık saptanmıştır. Bu bulgular yapılan araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır. Sezer-İşgör ve Özpolat-Sezer (2006), Erzurum il merkezinde lise öğrencileri ile yapmış oldukları çalışmada, şehirlerde yaşayan lise öğrencilerinin akademik özyeterliliklerinin köy ve ilçelerde yaşayan lise

öğrencilerinininkinden daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Willemse (2008), şehir merkezlerinde yaşayan ergenlerin kırsal kesimde yaşayan ergenlere göre akademik özyeterliliklerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır.

Öğrencilerin sosyal destek algısı ile akademik özyeterliliklerinin yaşam doyumunu puan üzerinde önemli (anlamlı) bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Ruhsal ve zihinsel gelişimlerinde kendini yeterli hisseden, sosyal ortamda problemlerle başa çıkma becerisine sahip olan, sosyal destek kaynaklarından yardım ve destek olan öğrencilerinin daha mutlu olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğrencilerin yaşam doyumunun arkasındaki en önemli gücün sosyal destek kaynakları ve akademik öz-yeterlilikleri olduğu söylenebilir. Literatürdeki araştırma sonuçları incelendiğinde, Telef (2011), ortaokul öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmada, sosyal desteğin ve akademik özyeterliliğin yaşam doyumunu pozitif olarak etkilediğini belirtmiştir. Cicognani, Albanesi ve Zani (2008) çalışmalarında, kişisel bir kaynak olan akademik özyeterlilik, yaşam doyumunu doğrudan artırmaktadır. Olumsuz özyeterliliklerinin arttıkça öğrencilerin mutsuzluklarını arttığını belirtmişlerdir. Koruklu (2011), üniversite öğrencilerinde başarıma değerinin mutlulukla, yeterlik ihtiyacının iyi oluşla olumlu yönde ilişkili olduğunu ve akademik başarı arttıkça yaşam doyumunun da arttığını göstermiştir.

Öğrencilerin yaşam doyum algıları ile akademik özyeterlilik arasında sosyal desteğe göre, daha yüksek ilişki bulunmuşken, akademik özyeterliliğin, sosyal destek ile yaşam doyum arasında daha düşük ilişki bulunmaktadır. Sosyal destek kaynaklarından alınan olumlu dönütlerin ve desteklerin sonucunda, bireylerin kendilerini değerli ve güçlü hissetmelerini, buna bağlı olarak öğrencilerin akademik özyeterliliklerini yükseldiği ve bunun sonucunda kişinin daha fazla yaşam doyumuna sahip olduğu söylenebilir. Cenkseven ve Akbaş (2016) çalışmalarında, sosyo-ekonomik düzey, not ortalaması ve akademik yaşantıyla ilgili tatmin arttıkça yaşam doyumunun arttığı bildirilmektedir. Çakır ve ark. (1993) tarafından yapılan çalışmada, algılanan sosyal destek düzeyinin yaşam doyumunu düzeyini yükselttiğini, algılanan yaşam doyumunu ile stres, anksiyete, depresyon, uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin negatif yönlü olduğunu ve başarılı kimlik statüsünde olan öğrencilerin yaşam doyumunu destekleyici algıladıklarını saptamışlardır. Öğrencinin aileleri, öğretmenleri ve arkadaşları ile kurdukları iletişim yaşam doyumunda etkili olduğu söylenebilir. Öğrencilerin yaşam doyum algıları ile aile desteği arasında daha yüksek

ilişki bulunmaktadır. Aile ortamında çocuğun davranışlarının şekillendiği, fiziksel ve duygusal gelişim olduğu, özellikle şevkat ve merhamet duygusunun hissedildiği önemli bir sosyal kurumdur. Aldıkları sosyal destek arttıkça kendilerini daha iyi hissetmekte, daha değerli algılamakta bu da yaşam doyumunu olumlu katkı sağlamaktadır. Aile, öğretmen ve arkadaşan sağlanan sosyal desteğin yaşam doyumunu üzerinde olumlu etkiye sahip olduğuna dönük Çivitçi'nin (2007) yaptığı araştırmasında, elde edilen bulgulara genel olarak bakıldığında, ilk ergenlik evresindeki ilköğretim öğrencilerinin aile ve akran ilişkilerinin ve çevresel özelliklerinin içerisinde en çok aile yaşam doyumunun bireye etkisi olduğunu tespit etmiştir.

Öğrencilerin yaşam doyum algıları ile yetenek arasında (ortam ve kaliteye göre) daha yüksek ilişki bulunmaktadır. Bu bulgular, Vrugt, Langereis ve Hoogstraten (1997) araştırmalarındaki bulgulara benzer nitelikler taşımaktadır. Akademik özyeterliliğin alt boyutu olan yetenek algısı yüksek olan bireylerin kendilerini daha yetenekli olarak gördüğü ve verilen birçok görevi rahatlıkla yerine getirebileceklerine inandıklarını, bu da öğrencilerde yaşam doyumunu artırdığını bulmuşlardır.

Öğrencilerin aile destek algısı puanları cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Kız öğrencilerin aileden aldıkları destek algısı erkek öğrencilere göre daha fazla olduğunu saptanmıştır. Erkeklerin kızlara göre daha bağımsız olma isteklerinin bu sonuç üzerinde etkili olabileceği düşünülebilir. Kızların ise erkeklere göre daha duygusal bir yapıya sahip olmaları sosyal destek algılama düzeylerinin yüksek çıkmasıyla daha ilişkili olduğu söylenebilir. Zaimoğlu ve ark. (1991) araştırmaları sonucunda, kız öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyinin, erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. Hamdan, Mansour ve Dawani (2008), üniversitede öğrenim gören kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla sosyal destek algıladıklarını ortaya koymuşlardır. Lopez-Ehly ve Garcia-Vazquez (2002), 9. sınıfta öğrenim gören kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre tüm sosyal destek kaynaklarından daha fazla destek algıladıklarını tespit etmişlerdir. Benzer olarak Weckwerth ve Flynn (2006), üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırma sonucunda, sosyal desteğin kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğunu belirlemişlerdir.

Aile sosyal destek algısı puanları sınıfın düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. 5. sınıf öğrencilerde aileden algıladığı desteğin yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun ortaya çıkması ailelerin özellikle küçük sınıflardaki çocuklarla daha fazla ilgilenmeleri olabilir. Çünkü küçük sınıflardaki öğrencilerin ailelerinden fiziksel ve duygusal anlamda ilgiye ihtiyaçlarının olmasıdır. Ulaşılan sonuçlar, alanda yapılmış olan farklı araştırmaların bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Cheng ve Chan (2004), ilk, orta ve lise öğrencileriyle yürüttükleri benzer çalışmalarında, sınıf düzeyleri küçük olan öğrencilerin sınıf düzeyleri büyük olan öğrencilere göre sosyal desteğe daha fazla önem verdiklerini tespit etmişlerdir.

Aile sosyal destek algısı puanları anne-baba birlikteliğe göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Anne-babası birlikte olan öğrencilerin, ailesinden algıladığı destek, anne-babası boşanmış olanlardan daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Çocuğun ilk sosyal destek alacağı yer ailesidir. Buna bağlı olarak ailenin hep beraber olması, paylaşım, sevgiye ve ilgiye dayalı olmasının öğrenciler üzerinde çok büyük etkisinin olduğu söylenebilir. Literatürde Elmacı (2001), aile bütünlüğünün korunmasının algılanan sosyal desteği arttırdığını, aileden algılanan sosyal destek düzeyinin benlik algısı düzeyini yükselttiğini bulmuşlardır. Bu bulgular araştırma sonuçları ile tutarlıdır.

Aile sosyal destek algısı puanları öğrencinin karne not ortalamasına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Aile öğrencileri için en önemli bilgi ve destek kaynaklarıdır. Dolayısıyla ailesiyle iletişimi yüksek olan öğrencilerin, okuldaki başarısının arttığını bu da öğrencilerin karne not ortalamasına yansıdığı söylenebilir. Yıldırım (1998) araştırmasında, lise öğrencilerinin ailelerinden algıladıkları destek öğrencilerin akademik başarılarını anlamlı olarak yordamaktadır. Başka bir çalışmada, Mallinckrodt (1992), aile ve öğretmenlerin birinci ve ikinci kademe öğrencileri açısından en önemli destek kaynağı olduğuna işaret etmektedirler. Ailesinden yeterince destek gören öğrencilerin okula daha düzenli devam ederek okula daha kolay uyum sağladıkları ve böylece akademik başarılarıyla pozitif yönde ilişkili olduğunu tespit etmiştir.

Aile sosyal destek algısı puanları, ailenin gelir durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Kişilerin ekonomik durumu, yaşam koşullarını belirler. Ekonomik durumu iyi olan aileler çocuklarının imkân ve ihtiyaçlarını karşılamada zorluk çekmez. Dolayısıyla algılanan gelir durumu, aile desteğini yükselttiğini

söylenbilir. Ergenlerin ana-babalarıyla uyuşmalarında, sosyo-ekonomik düzeyin önemli bir değişken olduğunu belirten Şengönül (2013), 1500 ergen üzerinde yapmış olduğu bir araştırmada, sosyo-ekonomik düzeyleri iyi olan ailelerde ergen ana-baba ilişkisinin daha iyi olduğunun sonucuna varmıştır. Ailenin ekonomik zorlukları, aile bireylerinin ruhsal durumlarını ve daha fazla psikiyatrik sorunların ortaya çıkmasına neden olduğunu saptamıştır. Gündoğar, Sallan, Uskun, Demirci ve Keçeci (2007) çalışmalarında, ekonomik durumu kötü olan öğrencilerde depresyon düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Mersin ve Öksüz (2014) çalışmalarında da ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin kaygı düzeyleri en yüksek, daha sonra ekonomik durumunu orta olarak belirten öğrencilerin kaygı düzeyi yüksektir ve ekonomik durumunun iyi olduğunu beyan eden öğrencilerin ise anksiyete puanı en düşük olarak bulmuşlardır.

Aile sosyal destek algısı puanları, kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ailede kardeş sayısı arttıkça, öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destekte bir düşme olduğu görülmüştür. Ailedeki çocuk sayısı arttıkça, çocuklara harcanan zamanın, verilen maddi ve manevi desteğin, gösterilen sabrın ve özenin, sunulan imkânların daha fazla sayıda çocuk tarafından paylaşılıyor olması sebebiyle kardeş sayısı arttıkça, daha düşük düzeyde sosyal destek görüyor veya algılıyor olabileceği söylenebilir. Bu sonuçlar Elbir (2000), Kahrıman ve ark.(2003) ve Şencan (2009) tarafından yapılan araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Bu araştırmacılar da yaptıkları çalışmalarda, ailede kardeş sayısı arttıkça, aileden algılanan sosyal destekte bir düşüş olduğu sonucunu bulmuşlardır.

Öğrencilerden algılanan arkadaş desteği, cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla arkadaşına sahip olduğu söylenebilir. Arkadaş desteğinin, kız öğrencilerde yüksek olmasında kızların daha duygusal ve daha çabuk ortama uyum sağlaması, dolayısıyla kurulan dostluk ilişkilerini kolaylaştırdığı söylenebilir. Baştürk (2002), Kahrıman ve ark. (2003) araştırmalarında, kızların, aileden ve arkadaşlardan algıladıkları sosyal destek puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin algılanan arkadaş desteği, sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. 8. sınıf olan öğrencilerin, 5. sınıf öğrencilerine göre daha fazla arkadaşına sahip olduğu söylenebilir. Ergenlik döneminin sosyal gelişim boyutu düşünüldüğünde bireyin çevresini, ailesi ve akranları oluşturmaktadır. Dolayısıyla 8. sınıf öğrencilerin daha fazla akranlara sahip olduğu söylenebilir. Bokhorst, Sumter

ve Westenberg (2010) yaptıkları araştırmada, sınıf düzeyi artan öğrencilerin arkadaş desteğinin ebeveyn desteğinden daha fazla olduğu saptamıştır. Delikara (2000) yaptığı araştırmada, 17 yaş grubundaki arkadaş ilişkilerinin ergenlik döneminde yoğunlaşması, ebeveyn denetiminin azalarak, arkadaş gruplarının ergenin yaşamında giderek artan bir öneme sahip olmasıyla açıklamıştır.

Öğrencilerin algılanan arkadaş desteği, anne-baba birlikteliğe göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Anne-baba boşanmış olan öğrencilerin, arkadaş destek algısı daha fazla olduğunu görülmüştür. Dolayısıyla öğrencilerin aile ortamı içinde yaşadıkları çatışma ve huzursuzluklar ayrılıklar arkadaşlarıyla ilişkilerinde yakınlığa, güvene, sorunlarını ve görüşlerini paylaşabilmeye, arkadaş ilişkilerin artmasına yanı arkadaş desteğine ihtiyacı olduğu söylenebilir. Demir (2007) araştırması, parçalanmış ailelerin çocukları arkadaş desteğinin yaşamları üzerinde denetim kurma ve güven ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir sosyal ortam oluşturduğunu ve bireyselleşme çabalarına katkı sağladığını belirtmiştir.

Öğrencilerin algılanan arkadaş desteği, karne not ortalamasına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Arkadaş çevresi okula ve ders çalışmaya olumlu bir tutumu geliştirdiğini yanı eğitimsel isteklerin arkadaşlarıyla uyum içinde olduğu söylenebilir. Chambers, Hylan ve Schreiber (2006) çalışmalarında, lise öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek düzeyleri arttıkça akademik başarı düzeylerinin de arttığını saptamışlardır. Benzer olarak, Johnson ve Johnson (1983) çalışmalarında, orta ve lise sınıflarında arkadaşlarından destek alan öğrencilerin akademik başarılarının, diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Arkadaşlar desteğinin, öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde etki ettiğine işaret etmektedirler.

Öğrencilerin algılanan arkadaş desteği, ailenin gelir durumu göre, anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin yüksek olması arkadaşları ile zaman geçirme, iletişimde bulunması ve sosyal aktiviteleri beraberinde getirebilir. Dolayısıyla ailenin gelir durumu ve arkadaş desteği arasında pozitif bir yönlü olduğu söylenebilir. Moore ve Boldere (1991), ergenlerin sosyal gelişimleri ve cinsiyet rollerini inceledikleri araştırmalarında, arkadaşlık ilişkilerinin, sosyo-ekonomik düzeye göre farklılık gösterdiğini ve üst sosyo-ekonomik düzeyde bulunan öğrencilerin arkadaş ilişkilerini daha çok önemsediklerini ve yakınlık duyduklarını vurgulamışlardır.

Öğrencilerin algılanan arkadaş desteği, kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ailenin kardeş sayısına yükseldikçe, öğrencilerde arkadaş desteğinin düştüğü söylenebilir. Kardeş sayısı fazla olan öğrencilerin kardeşten aldıkları duygusal, maddi ve manevi desteğin paylaşıyor olması arkadaş desteğinin düşük olmasıyla ilişkilendirilebilir. Dolayısıyla kardeşi olmayan öğrencinin arkadaş ve çevresinden algıladığı sosyal destek daha fazla olduğu söylenebilir. Bu ve benzeri konu üzerinde literatür de çalışmaya rastlanılmamıştır.

Öğrencilerden algılanan öğretmen desteği, cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Ülkemizde öğrencilerin kız ve erkek ayrımı yapılmaksızın ailelerinden, arkadaşlarından ve özellikle öğretmenlerinden eşit düzeyde sosyal destek görmekte oldukları söylenebilir. Çeçen'in (2008) araştırma kapsamında, öğretmene ilişkin değişkenlerden cinsiyetin, algılanan öğretmen sosyal desteğini anlamlı olarak yordamadığı görülmüştür. Araştırma sonuçları bulgularla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin algılanan öğretmen desteği, sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. 5. sınıf öğrencilerin öğretmen desteği 8. sınıf öğrencilere göre daha fazla olduğu söylenebilir. 5. sınıf öğrencilerinin yaş ve sınıf itibarıyla okulda öğretmeninden algıladıkları duygusal yakınlık ve destek daha yüksektir. Dolayısıyla 5. sınıf öğrencilerin okul da öğretmen desteğine daha çok ihtiyacı var olması nedeniyle öğretmeninden algıladıkları desteğin fazla olduğu söylenebilir. İlgili araştırma bulgularına göre Fezer (2008), lise de öğrenim gören öğrencilerin katılımıyla yürüttüğü araştırmasında, öğretmenlerden algılanan duygusal desteğin sınıf düzeyine farklılaştığını bulmuştur. Öğretmenlerden algılanan sosyal desteğin daha büyük yaş gruplarında en az olduğu ve bu durumun ilköğretim birinci kademedan ikinci kademeye geçişle bağlantılı olduğu düşünülmüştür. Benzer olarak Westermann (2007), ilk ve ortaokul sınıf öğrencilerinin katılımlarıyla gerçekleştirdiği araştırmasında, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 5. ve 6. sınıf öğrencilerine göre daha fazla destek algıladıklarını ortaya koymuştur. Yine Holt ve Espelage (2005), orta ve lise öğrencileri arasında yapmış oldukları araştırmasında, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin, dokuz ve on ikinci sınıf öğrencilerine göre algıladıkları sosyal destek düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemiştir.

Öğrenci öğretmen ölçeği puanları, anne-baba birlikteliğe göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Parçalanmış ailelerde yetişen çocuklarda daha az düzeyde

maddi, manevi ve psikolojik kaynaklara sahip olduğu ve ailenin yaşamış olduğu durumun onların da psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkilediği kuşkusuz bir gerçektir. Kişinin anne-babasından sonra ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerini bilen ona şefkat gösteren öğretmenidir. Olumlu öğretmen-öğrenci ilişkisi yakınlığı, sevgiyi ve desteği içerir. Buna bağlı olarak Anne-baba boşanmış olan öğrencilerin, öğretmen destek algısının daha fazla olduğu söylenebilir. Eşkisu (2009) araştırması sonucunda, anne-babası boşanmış olan öğrencilerin, öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeylerinin anne babası birlikte olanlara göre, daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu bulgular araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Öğrencilerin algılanan öğretmen desteği, öğrencilerin karne not ortalamasına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Okulda akademik olarak başarılı olan öğrencilerin öğretmeniyle sağlıklı iletişim kurdukları ve bu da karne not ortalamalarına yansdığı söylenebilir. Johnson ve Johnson (1983), lise öğrencilerinin katılımıyla yürüttükleri araştırmalarında, öğretmenlerinden sosyal destek alan öğrencilerin akademik başarılarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Öğrencilerin algılanan öğretmen desteği, öğrencilerin aile gelir durumuna göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ailenin gelir durumu yükseldikçe öğrencilerde öğretmen desteğinin yükseldiği söylenebilir. Ailenin maddi durumunun iyi olması öğrenciye iyi imkânları sağlayabilir. Öğrencinin eksiklerini tamamlama noktasında yardım almak için kullanılabilir. Bütün bunlar öğretmenin destekleriyle olabilir. Mengi (2011) çalışmasında, yüksek ekonomik seviyeye sahip öğrencilerin aileden ve öğretmenden aldıkları sosyal desteğin, orta veya düşük ekonomik seviyede olan öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirtilmiştir. Yılmaz ve ark. (2008), üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada, gelir düzeyi ile öğretmen sosyal destek düzeyleri arasında ilişki saptanmamıştır.

Öğrencilerin algılanan öğretmen desteği, öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar göstermemektedir. Öğrencilerin öğretmeninden olumlu yönde sosyal destek aldıklarını, öğretmenin kendilerini sevdiğini ve değer verdiğini ailede kardeş sayısının öğretmen destek algısına hiç bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu ve benzeri konuda Literatürde çalışmaya rastlanılmamıştır.

5.2. Öneriler

Burada araştırma sonuçlarına dönük önerilere yer verilmiştir.

Bulgulara göre, anne-babası ayrı olan, ailenin gelir durumu az ve karne notları düşük olan öğrencilerin sosyal destek düzeyleri düşüktür. Bu bağlamda bu durumdaki öğrencileri risk grubu olarak belirlenip rehberlik çalışmaları yapılabilir.

Bu araştırma, öğretmen ve arkadaş desteğinin kişiler için önemli olduğunu gösteriyor. Okul içinde ve dışında öğretmen ile öğrenci arasında iletişimi artırıcı çalışmaların bulunulması daha faydalı olabilir.

Akademik özyeterliliği ve sosyal desteği yüksek olan öğrencilerin yaşam doyumu daha yüksek olduğu için okullarda akademik özyeterliliği yükseltici çalışmalar yapılabilir. Bu bağlamda sosyal desteğin, akademik özyeterliliğin ve yaşam doyumunun önemi ile ilgili uzman kişilerle işbirliği yapılarak okul bünyesinde öğrencilere, yöneticilere, öğretmenlere ve velilere yönelik konferans, seminer, panel türü faaliyetler düzenlenerek farkındalıklarının artırılması sağlanabilir.

Araştırma sonucunda, kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre algıladıkları sosyal destek düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bu sonucu dikkate alarak, erkek öğrencilerin sosyal destek gereksinimlerini belirlemeleri; belirledikleri gereksinimler doğrultusunda ailelere ve destek sağlayacak olan diğer kaynaklara, erkek öğrencilerin hangi tür desteklere gereksinim duydukları konusunda rehberlik yapmaları önerilebilir.

5. sınıf öğrencilerin, 8. sınıf öğrencilere göre çevrelerinden daha fazla sosyal destek alma eğiliminde oldukları saptanmıştır. Bu nedenle, okuldaki rehber öğretmenlerin, 8. sınıf öğrencilerin aileleri ve sınıf öğretmeniyle işbirliği yaparak, onların sosyal destek gereksinimlerinin karşılanması konusunda daha etkin görevler alabilirler.

Araştırmadan elde edilen sonuçların genellenebilmesi için benzeri araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Altun, F. (2012). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Benlik Kavramları ve Akademik Özyeterlik İnançları: Karşılaştırmalı Bir Çalışma.
- Andrews, F. M., ve Withey, S. B. (2012). *Social indicators of well-being: Americans' perceptions of life quality*. Springer Science ve Business Media.
- Armsden, G. C., ve Greenberg, M. T. (1987). The inventory of parent and peer attachment: Individual differences and their relationship to psychological well-being in adolescence. *Journal of youth and adolescence*, 16(5), 427-454.
- Akın, D., ve Ceyhan, E. (2005). Resmi ve özel genel lise öğrencilerinin ailelerinden, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri açısından kendini kabul düzeylerinin incelenmesi.
- Ak, L., ve Sayıl, M. (2006). Three Different Types of Elementary School Students' School Achievements, Perceived Social Support, School Attitudes and Behavior-Adjustment Problems. *Educational Sciences: Theory ve Practice*, 6(2).
- Aslan, S. (2008). Farklı sosyometrik statüdeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya*.
- Arslan, C., Hamarta, E., Arslan, E., ve Saygın, Y. (2010). Ergenlerde saldırganlık ve kişilerarası problem çözmenin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(1).
- Aydın, K. (2004). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri Ve Tükenmişliği Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi: Aksaray İli Örneği. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), Ankara*.
- Balkıs, M., ve Erdiñç, D. U. R. U. (2009). Akademik Erteleme Davranışının Öğretmen Adayları Arasındaki Yaygınlığı, Demografik Özellikler ve Bireysel Tercihlerle İlişkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5(1), 18-32.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, 84(2), 191.
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G. V., ve Pastorelli, C. (1996). Multifaceted impact of self-efficacy beliefs on academic functioning. *Child development*, 67(3), 1206-1222.

- Baştürk, D. (2002). Ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerde algılanan sosyal desteğin akademik başarı üzerine etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Bayram, D. (1999). Bir grup gençte ruhsal belirti ile sosyal destek ilişkisi (Yayımlanmamış doktora tezi). *Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.*
- Baykoçak, C. (2002). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları ve Tükenmişlik Düzeyleri (Bursa İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Bıkmaz, F. (2004). Öz Yeterlik İnançları, Eğitimde Bireysel Farklılıklar. *Kuzgun Y, Deryakulu D. Editörler, 2, 289-314.*
- Bokhorst, C. L., Sumter, S. R., ve Westenberg, P. M. (2010). Social support from parents, friends, classmates, and teachers in children and adolescents aged 9 to 18 years: Who is perceived as most supportive?. *Social development, 19(2), 417-426.*
- Bong, M., ve Clark, R. E. (1999). Comparison between self-concept and self-efficacy in academic motivation research. *Educational psychologist, 34(3), 139-153.*
- Bozoğlan, B. (2014). Çatışmanın Yordayıcısı Olarak Sosyal Destek ve Yaşam Doyumu. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 22(1), 161-175.*
- Budak, B. (1999). Lise Öğrencilerinde Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ile Sorun Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. *Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).*
- Campbell, A., Converse, P. E., ve Rodgers, W. L. (1976). *The quality of American life: Perceptions, evaluations, and satisfactions.* Russell Sage Foundation.
- Caplan, G. (1974). *Support systems and community mental health: Lectures on concept development.* Behavioral Publications.
- Cenkseven, F., ve Akbaş, T. (2016). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(27).*
- Cecen-Erogul, A. R., ve Dingiltepe, T. (2012). Parçalanmış ve tam aileye sahip ergenlerin yaşam doyumu düzeyleri ile yaşam kalite düzeylerinin karşılaştırılması. *İlköğretim Online, 11(4).*
- Chow, H. P. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: A multivariate analysis. *Social indicators research, 70(2), 139-150.*

- Chambers, E. A., Hylan, M., ve Schreiber, J. B. (2006). Achievement and at-risk middle school students' perspectives of academic support. *Journal of Research in Character Education*, 4(1-2), 33-46.
- Chalise, H. N., Saito, T., Takahashi, M., ve Kai, I. (2007). Relationship specialization amongst sources and receivers of social support and its correlations with loneliness and subjective well-being: A cross sectional study of Nepalese older adults. *Archives of gerontology and geriatrics*, 44(3), 299-314.
- Cheng, S. T., ve Chan, A. C. (2004). The multidimensional scale of perceived social support: dimensionality and age and gender differences in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 37(7), 1359-1369.
- Cicognani, E., Albanesi, C., ve Zani, B. (2008). The impact of residential context on adolescents' subjective well being. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 18(6), 558-575.
- Cummins, R. A., Lau, A. A., Mellor, D., ve Stokes, M. A. (2009). Encouraging governments to enhance the happiness of their nation: Step 1: Understand subjective wellbeing. *Social Indicators Research*, 91(1), 23-36.
- Compas, B. E., Banez, G. A., Malcarne, V., ve Worsham, N. (1991). Perceived control and coping with stress: A developmental perspective. *Journal of Social Issues*, 47(4), 23-34.
- Cohen, S., ve McKay, G. (1984). Interpersonal relationships as buffers of the impact of psychological stress on health. *Handbook of psychology and health*, 4, 253-267.
- Çakır, H. Y., ve Palabıyıköğlü, R. (1993). 12-22 yaş grubundaki gençlerde çok yönlü algılanan sosyal destek ölçeğinin güvenilirlik ve geçerlik araştırması. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerinin Cinsiyetlerine ve AnaBaba Tutum Algılarına Göre Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 6(3).
- Çevik, N. (2010). Lise öğrencilerinin öznel iyi oluşlarını yordayan bazı değişkenler. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.*
- Cephas, J. (2012). *Six psychological concepts of why African American males under achieve academically*. Alliant International University.
- Çivitci, A. (2007). Çokboyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeğn Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (26).

- Delikara, İ. E. (2000). Ergenlerin akran ilişkileri ile suç kabul edilen davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Demir, İ. (2007). Gençlerin kimlik yapıları: Farklı yerellikler ekseninde nitel bir inceleme. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.*
- Demirel, S., ve Canat, S. (2004). Ankara'daki beş eğitim kurumunda kendini yaralama davranışı üzerine bir çalışma. *Kriz Dergisi, 12(3), 1-9.*
- Dilmaç, B., ve Halil, E. K. Ş. İ. (2008). Meslek Yüksek Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (20), 279-289.*
- Dost, M. T. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(22), 132-143.*
- Dönmez, M. M. (2007). Meslek lisesi öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre yaşam doyumunu ve duyguları ifade etme eğilimlerinin karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi, Ankara.*
- Dubow, E. F., ve Ullman, D. G. (1989). Assessing social support in elementary school children: The survey of children's social support. *Journal of Clinical Child Psychology, 18(1), 52-64.*
- Elbir, N. (2000). Lise I. sınıf öğrencilerinin sosyal destek düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*
- Elmacı, F. (2001). Parçalanmış ve bütünlüğünü koruyan aileye sahip ergenlerin depresyon ve uyum düzeylerinde sosyal desteğin rolü. *Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.*
- Erol, M. (1992). Geniş Aileden Çekirdek Aileye Geçiş Sürecinde Aile İçi İlişkilerde Meydana Gelen Değişmelerin Aile Üyeleri Üzerindeki Etkileri. *Yayımlanmamış Doktora Tezi.*
- Erdeğer, N. (2001). Lise öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.*
- Erim, B. (2001). Yetiştirme yurtlarında ve aileleri yanında yaşayan ergenlerin, benlik saygısı, depresyon ve yalnızlık düzeyleri ile sosyal destek sistemleri açısından karşılaştırılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Eryılmaz, A. (2009). Ergen öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi. *Journal of Turkish Educational Sciences, 7(4).*

- Eşkisü, M. (2009). Liseli öğrencilerin zorbalık düzeyleri ile aile işlevleri ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.*
- Eylen, B. (2001). Bilgi verici danışmanlığın kanser hastalarının ailelerinin sosyal destek becerileri üzerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Doktora tezi Ankara.*
- Fezer, M. (2008). *Adolescent social support network: Student academic success as it relates to source and type of support received.* State University of New York at Buffalo.
- Gilman, R., ve Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence, 35(3), 293-301.*
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., ve Hoy, A. W. (2000). Collective teacher efficacy: Its meaning, measure, and impact on student achievement. *American Educational Research Journal, 37(2), 479-507.*
- Gottfried, A. E. (1985). Academic intrinsic motivation in elementary and junior high school students. *Journal of educational psychology, 77(6), 631.*
- Gökler, I. (2007). The standardization study of social support assessment scale for child and adolescent: Factorial structure, validity and reliability. *Journal of Child and Adolescent Mental Health, 12(2), 83-91.*
- Gümüşbaş, B. (2008). *Stresle başa çıkma yolları eğitim programının ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin stresle başa çıkma yöntemleri ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Güçray, S. S. (2016). Bazı kişisel değişkenler, algılanan sosyal destek ve atılganlığın karar verme stilleri ile ilişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2(9).*
- Gezgin Gürbüz, A. (2008). *Öfke denetimi eğitiminin lise son sınıf öğrencilerinin öfkeyle başa çıkmaları, yaşam doyumları ve depresyon düzeylerine etkisinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Gündoğar, D., Gül, S. S., Uskun, E., Demirci, S., ve Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri, 10(1), 14-27.*
- Güney, M. (1998). Ergenlik dönemi depresyonları. *Psikiyatri Dünyası, 2, 41-44.*
- Hamdan-Mansour, A. M., ve Dawani, H. A. (2008). Social support and stress among university students in Jordan. *International Journal of Mental Health and Addiction, 6(3), 442-450.*

- Henry, D. B., Tolan, P. H., ve Gorman-Smith, D. (2001). Longitudinal family and peer group effects on violence and nonviolent delinquency. *Journal of clinical child psychology*, 30(2), 172-186.
- Hilooğlu, S. (2009). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin zorbaca davranışlarını yordamada sosyal beceri ve yaşam doyumunun rolü. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Hoffman, K. B., Cole, D. A., Martin, J. M., Tram, J., ve Seroczynski, A. D. (2000). Are the discrepancies between self-and others' appraisals of competence predictive or reflective of depressive symptoms in children and adolescents: A longitudinal study, part II. *Journal of Abnormal Psychology*, 109(4), 651.
- Holt, M. K., ve Espelage, D. L. (2005). Social support as a moderator between dating violence victimization and depression/anxiety among African American and Caucasian adolescents. *School Psychology Review*, 34(3), 309.
- Hortaçsu, N. 2003. *Çocuklukta ilişkiler: Ana-baba, kardeş ve arkadaşlar*. Ğmge Yayınevi: Ankara.
- Jinks, J., ve Morgan, V. (2003). Children'Perceived Academic Self-Efficacy: An Inventory Scale. <http://web6.epnet.com/DeliveryPrintSave.asp>.
- Johnson, D. W., ve Johnson, R. T. (1983). Social interdependence and perceived academic and personal support in the classroom. *The Journal of Social Psychology*, 120(1), 77-82.
- Karataş, S. Ç. (1988). Yaşlılarda yaşam doyumunu etkileyen etmenler. *AÜ Sosyal Bilimler Enst., Yüksek Lisans Tezi, Ankara.*
- Kahriman, İ., ve Polat, S. (2003). Adölesanlarda aileden ve arkadaşlardan algılanan sosyal destek ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 6(2).
- Kemer, G. (2006). Özyeterlik, umut ve kaygının onbirinci sınıf öğrencilerinin üniversite giriş sınavı puanlarını yordamadaki rolü. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.*
- Keskin, G. Ü., ve Orgun, F. (2006). Öğrencilerin öz etkililik-yeterlilik düzeyleri ile başa çıkma stratejilerinin incelenmesi. *Anatolian journal of Psychiatry*, 7, 92-99.
- Kırtıl, S. (2009). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri ile yaşam doyumunu düzeylerinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Koruklu, Y. Ö. Y. D. N. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Değerler Ve Mutluluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1).
- Köker, S. (1991). Normal ve sorunlu ergenlerin yaşam doyumunu düzeylerinin karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

- Köse, E. (2006). Liseli ergenlerde kişilik ve sosyal desteğin yalnızlığa olan etkisinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi.*
- Lewinsohn, P. M., Redner, J., ve Seeley, J. R. (1991). The relationship between life satisfaction and psychosocial variables: New perspectives. *Subjective well-being: An interdisciplinary perspective*, 141-169.
- Liu, X., Kaplan, H. B., ve Risser, W. (1992). Decomposing the reciprocal relationships between academic achievement and general self-esteem. *Youth ve Society*, 24(2), 123-148.
- López, E. J., Ehly, S., ve García-Vásquez, E. (2002). Acculturation, social support and academic achievement of Mexican and Mexican American high school students: An exploratory study. *Psychology in the Schools*, 39(3), 245-257.
- Elliott, S. N. (1999). Adolescents' ratings of perceived social support and its importance: Validation of the Student Social Support Scale. *Psychology in the Schools*, 36(6), 473-483.
- Mallinckrodt, B. (1992). Childhood emotional bonds with parents, development of adult social competencies, and availability of social support. *Journal of Counseling Psychology*, 39(4), 453.
- Marchant, G. J., Paulson, S. E., ve Rothlisberg, B. A. (2001). Relations of middle school students' perceptions of family and school contexts with academic achievement. *Psychology in the Schools*, 38(6), 505-519.
- Mengi, S. (2011). Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve öz yeterlik düzeylerinin okula bağlılıkları ile ilişkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.*
- Mersin, S., ve Öksüz, E. (2014). Üniversite Öğrencilerinde Aile Desteğinin Kaygı Düzeyine Etkisi. *Journal of International Social Research*, 7(35).
- Moore, S., ve Boldero, J. (1991). Psychosocial development and friendship functions in adolescence. *Sex Roles*, 25(9), 521-536.
- Nasta, K. A. (2007). *Influence of career self-efficacy beliefs on career exploration behavior* (Doctoral dissertation).
- Nalbant, A. (1993). 15-22 yaşları arasında bulunan ıslahevindeki, gözetim altındaki ve suç işlememiş gençlerin benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeylerinin karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., ve Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of gerontology*.

- Nicpon, M. F., Huser, L., Blanks, E. H., Sollenberger, S., Befort, C., ve Kurpius, S. E. R. (2006). The relationship of loneliness and social support with college freshmen's academic performance and persistence. *Journal of College Student Retention: Research, Theory ve Practice*, 8(3), 345-358.
- Öncü, H. (2012). Akademik Özyeterlik Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1).
- Özbesler, C. (2001). Çocukluk Çağı Lösemileri ve Sosyal Destek Sistemlerinin Aile İşlevlerine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi İİ BF Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Basılmamış Doktora tezi. Ankara.*
- Özyürek, R. (1995). Fen bilimleri alanını seçen öğrencilerin kariyer yetkinlik beklentisi ile kariyer seçenekleri zenginliği ve üniversiteye giriş sınavlarındaki performansları arasındaki ilişkiler. *Yayımlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Özer, M., ve Karabulut, Ö. Ö. (2003). Yaşlılarda yaşam doyumu. *Geriatry*, 6(2), 72-74.
- Özer, M. (2001). *Huzurevinde ve aile ortamında yaşayan yaşlıların öz bakım gücü ve yaşam doyumunun incelenmesi* (Doctoral dissertation, Ege Üniversitesi).
- Rak, C. F., ve Patterson, L. E. (1996). Promoting resilience in at-risk children. *Journal of Counseling ve Development*, 74(4), 368-373.
- Richman, J. M., Rosenfeld, L. B., ve Bowen, G. L. (1998). Social support for adolescents at risk of school failure. *Social work*, 43(4), 309-323.
- Satıcı, S. A. (2013). Üniversite öğrencilerinin akademik özyeterliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.*
- Sahraç, Ü. (2007). Stres kontrolü, genel özyeterlik, durumluk kaygı ve yaşam doyumuyla ilişkili bir akış modeli. *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Ankara.*
- Softa, H. K., Karaahmetoğlu, G. U., Erdoğan, O., ve Yavuz, S. (2015). Yaşlılarda Yaşam Doyumunu Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 8(1).
- Sarason, I. G., Levine, H. M., Basham, R. B., ve Sarason, B. R. (1983). Assessing social support: the social support questionnaire. *Journal of personality and social psychology*, 44(1), 127.
- Sağlam, S. (2007). Lise öğrencilerinin ana-baba iletişimi sosyal destek ve ana-baba tutumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi.*

- Sevilmiş, A., ve Şirin, E. F.(2016). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde Akademik Başarı: Üniversite Yaşam Kalitesi, Akademik Güdülenme ve Akademik Özyeterliğin Rolü.
- Sezer, F., İşgör, İ. Y., Özpolat, A. R., ve Sezer, M. (2006). Lise Öğrencilerinin öz yeterlilik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13).
- Schunk, D. H., ve Gunn, T. P. (1986). Self-efficacy and skill development: Influence of task strategies and attributions. *The Journal of Educational Research*, 79(4), 238-244.
- Solomon, R. L. (1980). The opponent-process theory of acquired motivation: The costs of pleasure and the benefits of pain. *American psychologist*, 35(8), 691.
- Soylu, Ö. (2002). Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin ailelerinden sosyal destek algılayıp algılamama durumlarına göre psikolojik belirtiler yönünden incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Sürücü, M. (2005). Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk ve algıladıkları sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.*
- Şahin, H., ve Dursun, A. (2009). Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumları: Burdur örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 160-179.
- Şencan, B. (2009). Lise öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyi ile sosyal yetkinlik beklentisi düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Adana: Çukurova Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Şengönül, T. (2013). Sosyal Sınıfın Boyutları Olarak Gelirin, Eğitimin ve Mesleğin Ailelerdeki Sosyalleştirme-Eğitim Süreçlerine Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(167).
- Şimsek, D. (2010). Yatılı ilköğretim bölge okulu ve ailesi yanında kalan ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin akran ilişkileri, sosyal destek algıları ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.*
- Şirvanlı-Özen, D. (1998). Eşler arası çatışma ve boşanmanın farklı yaş ve cinsiyetteki çocukların davranış ve uyum problemleri ile algıladıkları sosyal destek üzerindeki rolü. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi.*

- Siyez, D. M., ve Kaya, A. (2008). Farklı sosyometrik statülerdeki ilköğretim öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi [Examining the level of life satisfaction of students who have different sociometric status]. *Eurasian Journal of Educational Research*, 32, 69-82.
- Telef, B. B. (2011). *Özyeterlikleri farklı ergenlerin psikolojik semptomlarının incelenmesi* (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Türküm, S. (2001). Stresle başa çıkma biçimi, iyimserlik, bilişsel çarpıtma düzeyleri ve psikolojik yardım almaya ilişkin tutumlar arasındaki ilişkiler: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma.
- Ünlü, H. (2001). Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Sosyal Desteğin ve Ego Kimlik Statülerinin Sosyoekonomik Düzey ve Cinsiyete Göre İncelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara*.
- Vardarlı, G. (2005). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin genel özyeterlik düzeylerinin yordanması* (Doctoral dissertation, Ege Üniversitesi).
- Vara Prasad, P. V., Craufurd, P. Q., ve Summerfield, R. J. (1999). Fruit number in relation to pollen production and viability in groundnut exposed to short episodes of heat stress. *Annals of Botany*, 84(3), 381-386.
- Vrugt, A. J., Langereis, M. P., ve Hoogstraten, J. (1997). Academic self-efficacy and malleability of relevant capabilities as predictors of exam performance. *The Journal of Experimental Education*, 66(1), 61-72.
- Vietze, D. L., Daiute, C., ve Dow, E. (2010). Encyclopedia of Adolescence, p; 341-351. *Elseiver Pres.*
- Arslan, A. (2012). İlköğretim öğrencilerinin öz yeterlik inancı kaynaklarının öğrenme ve performansla ilgili öz yeterlik inancını yordama gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1907-1920.
- Yavuzer, Y. (2017). Ergenlerde saldırganlığı azaltmaya yönelik psiko-eğitim programı. *Pegem Atıf İndeksi*, 347-425.
- Yetim, Ü. (1991). Kişisel projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından yaşam doyumu. *Yayımlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir*.
- Yıldırım, İ. (1998). Akademik Başarı Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Sosyal Destek Düzeyleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi; Cilt 2, Sayı 10 (1998); 33-45*.
- Yıldırım, İ. (1999). Sosyal Destek Programının Etkililiği. *Eğitim ve Bilim*, 23(113).

- Yıldırım, İ., ve Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25).
- Yılmaz, T. (2000). Ergenlerde risk alma davranışlarının incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Yılmaz, E., Yılmaz, E., ve Karaca, F. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 18(2).
- Zaimoğlu, S., ve Büyükberber, A. (1991). Adolesanlarda toplumsal destek algısı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.*
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. *Self-efficacy in changing societies*, 202-231.
- Wentzel, K. R. (1998). Social relationships and motivation in middle school: The role of parents, teachers, and peers. *Journal of educational psychology*, 90(2), 202.
- Westermann, L. D. (2007). The social support and self-esteem of victims of relational bullying.
- Weckwerth, A. C., ve Flynn, D. M. (2006). Effect of sex on perceived support and burnout in university students. *College Student Journal*, 40(2), 237-250.
- Wilson, W. R. (1967). Correlates of avowed happiness. *Psychological bulletin*, 67(4), 294.
- Wood, R. E., ve Locke, E. A. (1987). The relation of self-efficacy and grade goals to academic performance. *Educational and psychological measurement*, 47(4), 1013-1024.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.12731416

10/12/2015

Konu: Anket İzin Talebi
(Veli ULU)

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi a) İst. Sabahattin Zaim Üniversitesi'nin 12.11.2015 tarih ve 411 sayılı yazısı
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tek. Gn Md. 07.03.2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 09.12.2015 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Veli ULU'nun "*Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Destek Algısı, Yaşam Doyumu ve Akademik ÖZ-Yeterlilikleri*" konulu tezi kapsamında, ilimiz Küçükçekmece ilçesi TOKİ Şehit Çağlar Canbaz İmam Hatip Ortaokulu ve Taştepe Ortaokulunda öğrenim gören 5. ve 8. sınıf öğrencilerine; kişisel bilgi formu, çok boyutlu öğrenci yaşam doyum ölçeği, çocuklar ve ergenler için sosyal destek değerlendirme ölçeği ve akademik öz-yeterlilik ölçeği uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının; söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim -öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Muammer YILDIZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
10/12/2015

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Ek-2: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili öğrenciler, Bu anketlerden elde edilen bilgiler bilimsel bir araştırmada kullanılacaktır. Sorulara vereceğiniz içten ve doğru cevaplar, sağlıklı bilgi elde edilebilmesi için son derece önemlidir. Soruları dikkatlice okuyunuz, size uygun cevabı veriniz. Cevaplandırılmamış soru bırakmayınız. Cevaplarınız kesinlikle gizli tutulacak ve sadece bu araştırma için kullanılacaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

1) Cinsiyetiniz: Kız () Erkek ()

2) Sınıfınız : 5. Sınıf () 8.sınıf ()

3) Karne başarı puanınız: 0-44 başarısız ()

45-54 geçer ()

55-69 orta ()

70-84 iyi ()

85-100 pekiyi ()

4) Anne-Baba: Birlikte () Boşanmış()

5) Ailenizin maddi geliri : a-) 0-1000 b-) 1000-2000 c-) 2000-4000 d-) 4000 ve üstü

6) Kardeş sayısı (kendinizi saymayınız): 0() 1-2 () ve daha fazlası ()

Ek-3: Çocuklar Ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği.

Çocuklar Ve Ergenler İçin Sosyal Destek Değerlendirme Ölçeği

Aşağıdaki anket öğrencilerin aile, arkadaş ve öğretmenden algılanan sosyal destek düzeylerini belirlemek için hazırlanmıştır. Bu anketteki soruları aşağıdaki ölçeğe göre değerlendiriniz.

		1:Hiçbir zaman	2:Nadiren	3:Bazen	4:Çoğu zaman	5: Her zaman
1	Arkadaşların (sınıf dışı)tarafından dışlandığını hisseder misin?					
2	Arkadaşların (sınıf dışı) tarafından sevilir misiniz?					
3	Arkadaşların (sınıf dışı) sana sataşır ya da takılırlar mı?					
4	Arkadaşların (sınıf dışı) seninle alay ederler mi?					
5	Arkadaşların (sınıf dışı) senin düşüncelerini dinlemekten hoşlanırlar mı?					
6	Sen ve arkadaşların (sınıf dışı) birbiriniz için çok şey yapar mısınız?					
7	Kendini arkadaşlarına (sınıf dışı) çok yakın hisseder misin?					
8	Sorunların olduğunda yardım ya da Öneri almak için arkadaşlarına (Sınıf dışı) güvenir misin?					
9	Sence, arkadaşların(Sınıf dışı) sana Önem verir mi?					
10	Arkadaşların(Sınıf dışı) kendini kötü Hissetmene neden olur mu?					
11	Sorunların olduğunda yardım ve öneri almak için ailene güvenebilir misin?					
12	Sen ve ailen birbiriniz için çok şey yapar mısınız?					
13	Ailen, kendini kötü hissetmene neden Olur mu?					
14	Ailenle çok şey paylaşır mısın? .					
15	Ailenle konuşmakta zorluk çeker Misin?					
16	Onlara ihtiyacın olduğunda, ailenin Senin yanında olduğunu hisseder Misin?					
17	Ailen tarafından dışlandığını hisseder misin?					
18	Ailen, senin düşüncelerini görmezden gelir mi?					

19	Kendi ailen içinde önemli bir yere sahip misin?					
20	Sence, ailen sana önem verir mi?					
21	Kendini ailenin bir parçası gibi Hisseder misin?					
22	Ailenin sana kötü davrandığını Düşünür müsün?					
23	Kendini sınıfın bir parçası gibi Hissediyor musun?					
24	Sınıfın tarafından dışlandığını hisseder Misin?					
25	Sınıfında hiç kimsenin sana değer Vermediğini hisseder misin?					
26	Sınıf arkadaşların tarafından çok Sevilir misin?					
27	Sınıfında, arkadaşların birbirleri için Çok şey yaparlar mı?					
28	Sınıf arkadaşların seninle alay ederler mi?					
29	Sınıf arkadaşların, sorunların Olduğunda sana yardım ederler mi?					
30	Sınıf arkadaşların sana sataşır ya da Takılırlar mı?					
31	Sınıf arkadaşların kendini kötü Hissetmene neden olur mu?					
32	Kendini öğretmenlerine çok yakın hisseder misin?					
33	Öğretmenlerin kendini yetersiz Hissetmene neden olur mu?					
34	Öğretmenlerle konuşmakta zorluk çeker misin?					
35	Öğretmenlerin sana önem verir miydi?					
36	Senin öğretmenlerinden, herhangi bir Sorun olduğunda rahatlıkla yardım ya da öneri istenebilir mi?					
37	Öğretmenlerin sana karşı kötü davranır mı?					
38	Öğretmenlerin sana kendini önemli Hissettirir mi?					
39	Öğretmenlerin senin kendini kötü Hissetmene neden olur mu?					
40	Öğretmenlerin sana özel görevler Verirler mi?					
41	Öğretmenlerin senin kendini tedirgin (huzursuz) hissetmene neden olurlar mı?					

Handwritten signature and a circular stamp.

Ek-4: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyum Ölçeği (Kısa Formu).

ÇOK BOYUTLU ÖĞRENCİ YAŞAM DOYUM ÖLÇEĞİ (KISA FORMU)

AÇIKLAMA :

Sevgili Öğrenciler;

Aşağıda yaşamınızın çeşitli alanlarından memnuniyetiniz ile ilgili altı soru bulunmaktadır. Lütfen size en çok uyan seçeneği işaretleyiniz.

1. Aile yaşamıyla ilgili memnuniyetimi aşağıdaki gibi tanımlayabilirim;

- a. Berbat
 b. Mutsuz
 c. Çoğu zaman memnun değil
 d. Memnuniyetim ve memnuniyetsizliğim eşit
 e. Çoğu zaman memnun
 f. Hemen her zaman memnun

g. Harika

2. Arkadaşlık ilişkilerimle ilgili memnuniyetimi aşağıdaki gibi tanımlayabilirim;

- a. Berbat
 b. Mutsuz
 c. Çoğu zaman memnun değil
 d. Memnuniyetim ve memnuniyetsizliğim eşit
 e. Çoğu zaman memnun
 f. Hemen her zaman memnun

g. Harika

3. Okul yaşantılarımla ilgili memnuniyetimi aşağıdaki gibi tanımlayabilirim;

- a. Berbat
 b. Mutsuz
 c. Çoğu zaman memnun değil
 d. Memnuniyetim ve memnuniyetsizliğim eşit
 e. Çoğu zaman memnun
 f. Hemen her zaman memnun

g. Harika

4. Kendi kendimden memnuniyetimi aşağıdaki gibi tanımlayabilirim;

- a. Berbat
 b. Mutsuz
 c. Çoğu zaman memnun değil
 d. Memnuniyetim ve memnuniyetsizliğim eşit
 e. Çoğu zaman memnun
 f. Hemen her zaman memnun
 g. Harika

h

5. Yaşadığım çevreyle ilgili memnuniyetimi aşağıdaki gibi tanımlayabilirim;

- a. Berbat
- b. Mutsuz
- c. Çoğu zaman memnun değil
- d. Memnuniyetim ve memnuniyetsizliğim eşit
- e. Çoğu zaman memnun
- f. Hemen her zaman memnun
- g. Harika

6. Tüm yaşamımla ilgili memnuniyetimi aşağıdaki gibi tanımlayabilirim;

- a. Berbat
- b. Mutsuz
- c. Çoğu zaman memnun değil
- d. Memnuniyetim ve memnuniyetsizliğim eşit
- e. Çoğu zaman memnun
- f. Hemen her zaman memnun
- g. Harika

Ek-5: Akademik Özyeterlik Ölçeği

Akademik Öz-yeterlik Ölçeği

Açıklama: Bu ölçek, İlköğretim öğrencilerinin okul başarılarını etkileyen öz yeterlik inançlarına ilişkin bilgi toplamak amacıyla geliştirilmiştir. Ölçekte derecelenmeli 4 seçeneqli 21 madde bulunmaktadır. Her maddeyi dikkatlice okuyunuz ve her maddeye ne ölçüde katıldığınıza ilişkin cevabınızı ilgili seçeneğin altındaki boşluğa bir çarpı (X) koyarak belirtiniz. Değerli katkılarınız için teşekkür ederim.

	Maddeler				
		Hiç Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Oldukça Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
Yetenek	1.Sınıftaki en başarılı öğrencilerden biriyim				
	2.Başarılı bir matematik öğrencisiyim				
	3. Başarılı bir Fen Bilgisi öğrencisiyim				
	4. Öğretmenim zeki olduğumu düşünül				
	5. Ben zekiyim				
	6. Okulda çok çalışırım				
	7. Öğretmen bir soru sorduğunda diğer öğrenciler bilemese bile cevabı ben bilirim				
	8. Okulda iyi notlar almak benim için zor değildir				
	9. Başarılı bir Sosyal Bilgiler öğrencisiyim				
	10. Bazen sınıftaki arkadaşların zor olarak düşündükleri ödevler, bana kolay gelebiliyor				
	11. Ben başarılı bir okuma (Türkçe) öğrencisiyim				
Ortam	12. Mümkün olan en kısa sürede okulu bırakacağım				
	13. Benden daha iyi not alan öğrenciler, öğretmenden benim aldığımndan daha çok yardım alırlar.				
	14. Sınıf arkadaşlarımdan çoğu ev ödevlerine benden daha çok çalışıyor.				
	15. Öğretmenim beni daha çok sevseydi daha iyi notlar alabilirdim.				
	16. Okulda iyi şeyler yapmam, kimsenin umurunda değil.				
	17. Sınıf arkadaşlarımdan genellikle benden daha iyi notlar alırlar.				
	18. Okulda iyi(başarılı) olmam önemli değildir.				
Eğitimin kalitesi	19. Çocukken iyi öğrenci olanlar, yetişkinlikte iyi iş sahibi olabiliyorlar.				
	20. Liseye gitmek önemlidir.				
	21. İyi bir okula gidiyorum				